

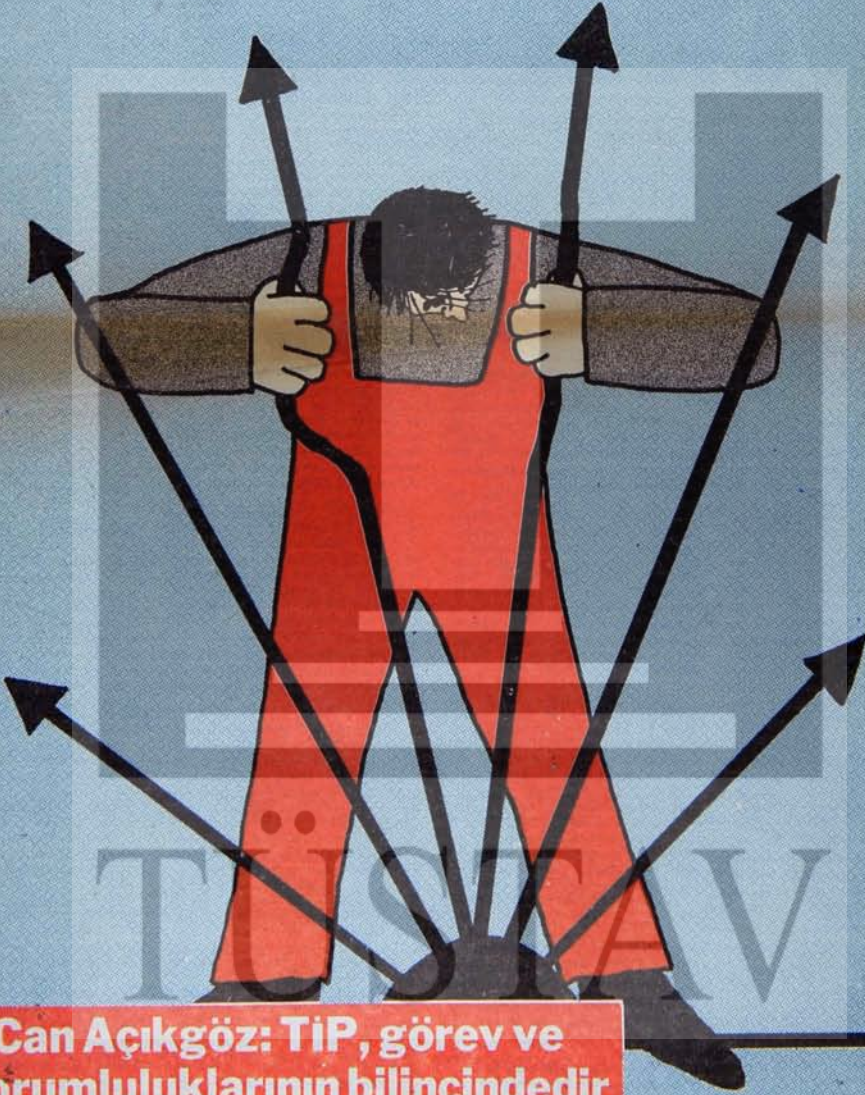
L. Yılmaz
tarafından
TÜSTAV:
...işlenmiştir

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 151-28 ŞUBAT 1978 FİYATI: 5 TL

SOSYALİSTLER VE CHP

Can Açıkgöz: TIP, görev ve sorumluluklarının bilincindedir

ÖĞRETMENLER SORUNLARINI TARTIŞIYOR

Geçtiğimiz günlerde toplanan Demokratik Eğitim Kurultayı nedeniyle eğitim sorunları yine güncelleşti. Eğitimin demokratikleştirilmesi, öğretmenlere grevli toplu sözleşmeli sendikal hakların verilmesi ve öğretmenlerin çeşitli sorunları ile ilgili olarak YÜRÜYÜŞ'ün düzenlediği açık oturuma Dikmen İlkokulu öğretmeni Hasan Sabancılar, Yusuf Karaman İlkokulu öğretmeni Remzi Kamdemir ve öğretmen Mustafa Türkmen katıldılar.

* Öğretmenler, örgütleri TOB-DER aracılığıyla uzun süredir 12 Mart faşizmi ile ellerinden alınan sendikal haklarını grev ve toplu sözleşme haklarıyla da donatılmış şekilde yeniden elde etme mücadelesini veriyorlar. Size göre sendikal haklar mücadelesinin bu aşamada yapılması gereken nedir?

KANDEMİR — Bu sorun yalnızca öğretmenlerin değil kamu kesiminde çalışan tüm memurların sorunudur. Bu aşamada TOB-DER'in yapması gerekenleri sanıyorum şöyle özetlemek olanaaktır: İlk önce TOB-DER kendi tabanında kamuoyunu oluşturmalı. Bunun için seminerler düzenlenebilir, çeşitli yayınlarla bu sorunun önemi tabana anlatılabilir. Bu yapılarca diğer memur örgütleriyle de başlangıçta üst düzeyde işbirliği ve dayanışmanın yapılması için zemin oluşturulması sağlanabilir. Başta DİSK olmak üzere, Türk-İş içindeki demokratik unsurlarla ortak çalışmaya gidilmelidir. Ama en önemlisi bugün geçerli olan işçi-memur ayrımı yutturuncasına karşı verilecek mücadeledir. Bu ayrım tümüyle kaldırılması en azından işçi kesimi lehine olmak şartıyla yeniden düzenlenmelidir. Özellikle bu dönemde sendikal haklar mücadelesinde daha aktif, daha tutarlı olarak yer almak gerekmektedir.

TÜRKMEN — Bütçe görüşmeleri sırasında ortaya çıkan ek ders ücreti verme durumu da bu sendikal haklar mü-

cadelesini zaafa uğratabilir. Böyle bir hak alındı diye gizli de olsa mücedeleleri erteleme arzularının önüne geçilmelidir. Ayrıca iktidar bu konuda ne düşündüğünü de açıkça ortaya koymalıdır.

SABANCIKLAR — Burada söze gir-mek istiyorum. Demokrat niteliği ağır basan parlamenterlerin sistemli ve planlı olarak harekete geçirilmesinde yarar var. Mücadeleye parlamento çerçevesinde de destek sağlamak gerekli. Bu kamuoyunun oluşturulmasında da bize büyük kolaylık sağlayacaktır.

TÜRKMEN — Biliyorsunuz TUM-DER de bu konuda geniş bir kampanya başlattı. TUM-DER bu mücadelede desteklenmeli. Kamu görevinde çalışanların demokratik örgütleri bunu elle tutulur, ciddi bir çalışmada halinde ed-birliğiyle yürütmeli. Biz şimdiye kadar hep sendikal haklarımızı almak için taleple bulduk. Yalnızca bu talebi yapmakla yetinmeye hakkımız yok. Bu talebi somutlaştırmak gerekli.

* Sayın Türkmen'in belirttiği gibi sendikalaşma hakkı hep talep edildi. Acaba bu okullara ne ölçüde yansdı. Öğretmen bu mücadeleye ne kadar hazırlanabilir?

TÜRKMEN — Tabanda bu konudaki görüşler arasında net değil. Herkes eli yordamıyla da olsa sendikal hakların alınmasını iyi olacağı konusunda. Ancak "TOB-DER bu hakkı bize almasını, iyi olur" kanısı yaygın. Bu da şimdiye kadar yapılan çalışmaların tabana yeterince yansmadığını, yayılmadığını gösteriyor.

SABANCIKLAR — Bunda yıllardan beri burjuvazinin beyin yıkamasının da etkisi var. "Memur da sendikalaşır mı?" kanısı yaygın. Sistemli bir şekilde yürütülen "anarşinin kaynağı derneklerdir, sendikalarla" propagandası da bir engel olarak karşımıza çıkıyor.

* Öğretmenlerin ekonomik sorunları ve bunların çözümü ve ekonomik haklar mücadelesindeki üvede talepler nelerdir?

SABANCIKLAR — Eğitim bir bütündür. Bu gözden uzakta tutulduğu için

ilk ve orta öğretimi birbirinden ayırıyor. Orta öğretimde öğretmen mesleği 10. dereceden başlarken ilkökul öğretmeni 12. dereceden başlıyor. Bu öğretmen kitlesini birbirinden ayırmaya yönelik bir uygulama. Ayrıca ilköğretimde öğretmen tüm dereleri vermek zorunda. Uzmanlaşma yok. Oysa orta öğretimde branşlara göre öğretmen yetiştirildiğinden öğretmen öğrenciyi daha faydalı olabilir.

Tabanda yukarıda belirttiğim gibi bir adaletsizlik var. Buna karşılık bir de tavan koymuşlar. İlkokul öğretmeni ilkökul öğretmeni olarak mesleğine başlıyor; ilkökul öğretmeni olarak ölüyor. Tavan kaldırılmalı, ve meslekte dikey gelişme hakkı, tüm öğretmenlere sağlanmalı. Öğretmenin yıpranması gözönüne alınmıyor. Bu nedenle öğretmenlere de itibari hizmet süresi tanımalı. Mesela 25 yıl çalışan bir öğretmen 30 yıl çalışmış gibi değerlendirilmeli. Göstermelik nitelikten öteye geçmeyen mahrumiyet zammı yerine yıpranma da göz önüne alınarak ayrı bir ödeme bulunulmalı.

TÜRKMEN — Yıllardır kesilmekte olan MEYAK kesintileri faiziyle birlikte tüm öğretmenlere geri verilmeli. Kat-sarı artışları yerine toplu maaş artırımları yapılmalı. Aşağı gerçim indirimi art-malı. Ama bu artıştan doğacak vergi kaybı yine dar gelirli öğretmenler, memurlar artına yıkılmamalı.

* İlkokul öğretmenlerine de haftada 20 saat üzerinde dersler için ek ders ücreti verileceği açıklandı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

TÜRKMEN — Bence öğretmenler ek ders ücretine gerek duymadan geçinebilecekleri bir ücret almaları. Bu ek ders ücreti üçlü ve dörtlü öğretim yapan okullarda uygulanamayacak. Branş öğretmenleri de mağdur olabilecekler. Sindir öğretmenleri de ikinci dönemde bulun-yaralanamayacak duruma olacaklar. Bu, ders sayısının esas alınarak öğretmenlere bir ücret verilmesinin sakınca-oluşunu gösteriyor. Bence bir ek ders ücreti verilecekse bu ücret ayda 20 saat üzerinden tüm öğretmenlere verilmelidir.

KANDEMİR — Arkadaşım önemli bir noktaya değindi. Şöyle bir durum var. Normal eğitim yapılan okullarda ve ikili eğitim yapılan okullarda haftalık ders 25 saat. İkili öğretimde ikinci dönem derslerin bir kısmı okul yöneticileri ve branş öğretmenleri tarafından alındığı için haftalık ders saati 21'e iniyor. Yani öğretmen bir ders için ücret almaz durumda. Üçlü ve dörtlü öğretimde ise bir öğretmen haftada yalnızca 20 saat ders verebiliyor. Yani ücretli ders veremeyecek durumda. Bu konuda yasadaki bir açıklık yok. Ayrıca bir-

leştilmiş sınıf okutan öğretmenler için de bir açıklık getirilmemiş. Bu durumda kısa zamanda açıklığa kavuşturulması gerekli. Bu durum bize gösteriyor ki adaletsizlik yasaları yamamakta kapatılmıyor. Hızla yeni bir yasamın hazırlanması ve bunun hazırlanmasına öğretmen kuruluşlarının da katılması gerektirir.

* Öğretmen yetiştirilen kurumlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

KANDEMİR — Çağdas öğretmen biliminin ışığında ders programını hazırlar. Öğretmen eğitimin temel unsurudur. Emperyalizm 1945'lerden bu yana öğretmen yetiştirilen kurumları ekti. Bugün de bu tavır yerli uzmanlar aracılığıyla sürdürülüyor. Öğretmen yetiştirilen kurumlar bütünü ile gericiğin hizmetinde. Bu kurumlar çetelerin karargahı haline getirildi. Akademik nitelikte yok bu kurumların.

Öğretmen yetiştirilen kurumlar akademik ve özerk yapıya kavuşturulmalı. Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur öğretmen yetiştirilen kurumların süresinin uzatılacağını açıkladı. Sürenin uzatılması birşey ifade etmez. Önemli olan kurumun akademik nitelikte eğitim vermesi ve özerk olmasıdır. Bugünkü uygulamada hemen hemen her okuldan öğretmen yetiştirilmektedir. Oysa öğretmenlik bir ihtisas mesleğidir. Öğretmen yetiştirme birlik sağlanmalıdır. Uzakta eğitim dediğimiz eğitim türü de öğretmene birşey vermiyor. Mektupla müzik, beden eğitimi öğretmeni yetiştirilemez. Öğretmen işbaşında eğitilmelidir.

Burada belirlenmesi gereken bir husus daha var. Öğretmenlere seminerler veriliyor. Bu seminerler sırasında da öğretmenler seminer için ücret verilmektedir. Seminerler angarya olmaktan çıkarılmalıdır. Hizmet içi eğitimle ilgili kurallar yöneticilere bedava tatil olanağı sağlama işleminde kurtarılmalıdır.

SABANCIKLAR — Teftiş sorunu? Kam-nısın ilkökul öğretmenlerinin teftiş sistemi kaldırılmalıdır. Öğretmenin kaderi mü-fettişle bağlanmamalıdır. Kurumun bir teftiş sistemi kurulmalıdır. Ayrıca öğretmene karşılıklı olarak yaptırılan bir takım işler var. Zorla yaptırılan masraflar var. Bunların da ücreti öğretmene ayrı-aca ödenmelidir.

TÜRKMEN — Arkadaşım teftiş sorunu değindi. Ben de buna katılıyorum. Teftişin belli esaslara bağlanması, kurumsallaştırılması, demokratikleştirilmesi

gerekmektedir. Mevcut teftiş sisteminde müfettişler rehberlik görevinden çok soruşturmacıdır. Bence teftiş ile rehberlik görevi birbirinden ayrılmalı, rehberlik her okuldaki en başarılı öğretmene verilmeli, teftiş üç yıldığı bir olmalı ve cezalandırıcı değil başlangıçta değerlendirici olmalıdır.

* Demokratik eğitim, eğitim yönetiminin de demokratikleştirilmesi gerekmektedir. Size göre bunun sağlanabilmesi için ne gibi düzenlemeler yapılmalıdır?

KANDEMİR — Öğretimin iki unsuru vardır. İsteklendirme ve örgütlenme. Özgürlük olmazsa eğitim değil, şartlarına ve geleneklere bağlıdır. Bugün tüm okullarda herkes üzerinde baskılar vardır. Kitap dışımanlığı, öğretmen dışımanlığı bun-ların sadece ikisi. Ama en önemlisi de... Bence öğretmen kesiminde öğretim uygulamasında anlayış ve bilinim ışığında eğitim yapılabilir, eğitim yaparken istediği aracı, kitabı kullanabilir. Özgür olmalıdır. Öğretmen eğitimle ilgili kararları katılabilir. Örnek olarak Milli Eğitim Sorunları ele alalım. Burada bürokratik, sözde bilim ve iş çevreleri ve az sayıdaki öğretmenler var. Bunlar da çoğunlukla özellikle seçilen öğretmenler. 9. Şurada TOB-DER sadece bir kişiyle temsil edilebilir. Oysa demokratik eğitim için öğretilen ilgli kararların alınmasında öğretmenler ve demokratik öğretmen kuruluşları da bulunmalıdır. Soruya katılacak öğretmen temsilciler öğretmenler tarafından seçilmelidir. Yönetici kadrolar başlatıldan temizlendikten sonra öğretmenler kendi yöneticilerini kendileri seçmelidir.

YURUYUŞ

Şahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Şti. ad-na Nihat SARIGİN © Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIÇ © Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAĞOĞLU © Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI © Yönetişim Koordinatör: 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 © İstanbul Büro: Piyerloti cad. 21/A, Cemberlitas İSTANBUL, Tel: 26 35 67 © Abone Kosulları: Yıllık 200,- 6 aylık 100, TL. Avrupa, 6 Aylık 250,- Yıllık 500, TL. Amerika: 6 aylık 325,- Yıllık 650, TL. Avustralya-Japonya: 6 Aylık 400, TL., Yıllık 800 TL. © Posta Çeşidi: YOROVOS Dergisi 100234 İlan Kosulları: Arka Kapak (Renkli) 15.000 TL., Arka Kapak (Siyah beyaz): 12.000 TL., İç sayılarda sığın sınırlı: 40 TL., Yayın İlanları % 50 İndirimlidir. Başlık: Daily News Web-Ofset Testileri Kapak Dizilimi Uğur Okman

SOSYALİSTLER VE CHP

Behice BORAN

CHP, anti-komünizm ticaretinin baş bezirganları Feyizli ile Sükan'ı ve AP'den dökülenleri yedeğine alarak bilinen biçimde hükümet oldu. Kendi programından da gerilere düşen bir hükümet programıyla ortaya çıktı. Hükümet olduğundan beri de büyük sermayenin ve uluslararası emperyalist kuruluşların alınmasını istedikleri "tedbirler"i bir bir almakla meşgul, daha da alacaklarından gayri.

CHP'nin solunda, sosyalist görünüp de CHP'yi kayıtsız şartsız destekleyen ve kendi anlayışlarındaki solculuk, sosyalizm için önce CHP iktidarını bekleyenler arasında bugün bir ayırım göze çarpmıyor. Bir kısmı, en iyi ifadesini "bugün için eylemsizliğin en iyi eylem olacağı" görüşünde bulan, aynı kayıtsız şartsız desteklemeyi sürdürmeden yana. Buna karşılık bazılarının ise, bugüne kadar Ecevit hükümetine bel bağlamışken şimdi eski görüşlerini bir kaleme alıp tam tersi bir konuma geçiyor ve hükümetle MC hükümetleri arasında hiç bir fark yokmuşçasına bir tavır alıyorlar. Böylece, bazıları aynı "teslimiyet" politikasını savunarak eski yanlış çizgilerini sürdürürken, diğer bazıları geçmişteki görüşlerini inkâr edersesine karşı uca savrulmak yine yanlış bir çizgi üzerinde olmakta devam ediyorlar.

Oysa CHP'nin hükümet olması ile beliren yeni şartlarda da bilimsel sosyalistlerin ve işçi sınıfının politik örgütü Türkiye İşçi Partisi'nin CHP'ye karşı tavrında, özünde bir değişiklik söz konusu olmamıştır. Somut ayrıntılarından, vurgulama noktalarında ancak farklar vardır. Bilimsel sosyalistler olarak TIP'iler, ne dün her şeyi CHP'nin iktidara gelmesinden bekletiler ve bu beklenti üzerine hesaplar kurdular, ne de bugün CHP'yi tümünden defterden siliyorlar, ona MC'ye karşı aldıkları tavrı alıyorlar. CHP'nin şimdilerde sağ uçta yaptığı çeşitlemeler TIP'iler için sürpriz değil.

Peki neden CHP ile bu uğraşma? Biz bilimsel sosyalistiz. Amacımız, başta işçi sınıfı olmak üzere kitleleri sosyalizm konusunda eğitmek, bilgilendirmek, sosyalizme kazanmak; onları ve onlarla birlikte toplumu sosyalizme yönleltmek. Biz bu işimize bakalım. CHP ne hali varsa görsün! Denemez mi!

Böyle düşünmek diyalektik düşünmeye değil, Aristo mantığına dayanır. CHP olgusuyla uğraşmakla sosyalizm ile uğraşmak birbirine karşı düşen ve birbirini dışlayan iki uğraş değil. Bilimsel sosyalistler bilimsel sosyalist oldukları, işçi sınıfının partisi oldukları içindir ki CHP ile uğraşırlar.

CHP milyonların oluşturduğu bir kitle tabanına sahiptir. Ve bu büyük kitleyi CHP demokrasi adına, ilerici adına, "halkla beraber halk için" bir "düzen değişikliği" adına kendine bağlı tutmaktadır. Durum böyle olduğunca, bu kitleyi uyarmak, sosyalizme kazanmaya çalışmak, bunun için de CHP'nin niteliğini yaptıkları ışığında gözler önünde sergilemek, yorumlamak ve eleştirmek bilimsel sosyalizmin gereğidir. Yine durum böyle olduğunca, bir örgüt olarak da CHP ile faşizme karşı ortak dayanışmayı, olanak bulunursa iş ve eylem birliğini oluşturabilmeyi öngörmek bilimsel sosyalizm gereğidir. Milyonları bulan bir halk kitlesi CHP'nin "demokratik sol"una tutsak durumda bırakılmaz. Sözün kısası, gelişmiş olsun, az gelişmiş olsun tüm kapitalist ülkelerde faşizme ve işbirlikçisi emperyalizme karşı olabildiğince en geniş demokratik güçler birliğini oluşturmak ve geliştirmek güncel görev ve uğraş değil mi? Bu oluşturma ve uğraşta, geniş kitle tabanı olan sosyal demokrat veya merkez-sol partiler hiç bir ülkede ihmal edilmeyebilir.

Bu süreç içinde bilimsel sosyalist işçi sınıfı partilerinin tutumu, hem en açık ve seçik biçimde durumu sergilemek ve eleştirmek, hem de dayanışma

ve birliği geliştirme yollarını aramaktır. Zamana ve koşullara göre bu iki yanlı tutumun bir yanı ağırılık kazanabilir, ön plana çıkabilir. Örneğin, muhalefet-tenkey koşullar dayanışma ve birlik girişimleri için daha elverişlidir de taraflardan biri iktidar olduğunda bu daha güçleşir, hatta imkansızlaşabilir. Türkiye'de şimdi durum böyledir. Muhalefettenkey bile solundakilerle hiç bir ilişki, diyalog kurmaya yanaşmayan CHP, şimdi, büyük burjuvazi adına kestaneleri ateşten çekmek uğraşı ve bunu becereceğine dair güvence verme çabası içindedir. Şimdi dayanışma ve birlik çağrılarının zamanı değildir; şimdi, ve CHP iktidarda kaldıkça muhalefet etmeye ağırılık verme zamanıdır. Açık, seçik, kararlı; CHP'nin yönetiminden çok kitlesini muhatap alarak. T.İ.P. zaten alıyordu. Anti-faşist güç ve işbirliğini oluşturma yolunda T.İ.P.'in yerel örgütler düzeyindeki ilişkilerin geliştirilmesine önem vermesi kitleye yönelmek çabasındandı. CHP kitlesine yönelmek, ayrıca vaatlerin gerçekleştirilmesi veya en azından daha geri adımlar atılmaması için de iktidarı zorlayacak bir yoldur. Bu yol kitleleri tutarlı bir demokrasi mücadelesine sokmak ve bu mücadele içinde gittikçe sosyalizme yaklaştırmak bakımından da önem taşır.

Bilimsel sosyalistlerin muhalefeti elbette Demirel'in ve muhalefetteki diğer burjuva partilerinin yaptıkları gibi her gün basına bir demec verip ağzına geleni söylemek değildir. İzlenen politikaları, yürütülen uygulamaları sergilemek, yorumlamak, eleştirmek... gerçekçi ve geçerli alternatifler - sunmak; bunları kitlelere benimsetmek, bu yönde örgütlemek ve eyleme sokmak. Şimdi gündemde olan budur. Bunun, bilimsel sosyalistler akıllarını CHP'ye taktıkları veya onun daha sağa kaymasını önlemeyi asil görevleri saydıkları için değil, içinde bulunulan dönemde, verili koşullarda işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin gerekleri bunu emrettiği için yapmaktadırlar. Bunu yapmakla da sosyalist görevlerini yerine getirmiş olmaktadır.

Ve sosyalizmi, işçi sınıfı ve emekçi kitleler, hem doğrudan sermaye sınıfına, büyük burjuvaziye karşı-verilen mücadelede, hem de olabildiğince en geniş demokratik güçler birliğini gerçekleştirme çaba ve uğraşında öğrenecek. İşçi sınıfının partisinin önderliğinde öncelikle somut sorun ve talepleri için mücadele ederek, böylece "sosyalizme yaklaşıyoruz" ve o bütünsellik içinde yapararak öğrenecek, örgütlü mücadele vererek, uğraşarak. Öncelikle okuyarak, dinleyerek değil. Okuyarak dinleyerek öğrenme, yapararak öğrenmeyle bütünlüğe eriştiği zaman ve ölçüde verimli olur, gerçek bir öğrenim olur.

Bilimsel sosyalist olmak sosyalizmin de olduğunu bilmekten ibaret değildir. Sosyalizmi bilip de sosyalist olmamak mümkün. Marksizmi bilip de marksist olmamak, marksolog olmak gibi. Sosyalizmin ne olup ne olmadığını teorisi ve uygulamalarıyla her fırsatta, bütün olanaklarla anlatmak, yaymak gerekir. Ama bununla yetinilemez. Kitlelere asil verilmesi ve yerleştirilmesi gereken şey, tüm olay ve olgulara bilimsel sosyalist açıdan - sınıfsal açıdan - bakabilme, izah ve çözümler getirilene veya getirilenleri anlayabilme yeteneğidir; ve bunun sonucu olarak verili somut koşullarda bilimsel sosyalist açıdan doğru tavırların alınabilmesi, doğru davranış ve eylemlere girişilebilmesidir. Sosyalizmi öğrenmek ve "bilmek" bu demektir. Ve ancak bu anlam ve biçimde sosyalist olunduğu zamandır ki, sosyalizm sadece zihinsel düzeyde bir fikirler sistemi ve inanç olmaktan çıkar, insanların gösterdikleri tepkilerde, giriştikleri eylemlerde maddesel güce dönüşür. Kitlelerde bu dönüşüm olduğu zaman tarih değişir.

DEMOKRATİK SOL İKTİDARI ARARKEN :

İKTİDAR REÇETESİNİ İMF Mİ YAZACAK ?..

Bütle görüşmeleri millet meclisinde tam bir kısır döngü içinde sürdüürken, başkent, diplomatik heyetlerin trafik merkezi haline dönuştü.

Geçtiğimiz hafta Türk Amerikan görüşmeleri önemli gözlenirken Libya Başbakanı Callud Türkiye'ye ani bir ziyarette bulundu. Bunun yanı sıra çeşitli ülkelerin heyetlerle politik, ekonomik, teknik ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla görüşmeler yapıldı.

Hükümetin ekonomik önlemlerle ilgili kararları da henüz devatasyon düğümü ile yürüdüğüne girmedi.

YOĞUN TRAFİK

YURUYUŞ'un dizgiye hazırlandığı saatlerde de IMF ile görüşmek üzere Maliye Bakanlığında bir heyetin Amerika'ya hareketinin beklendiği bildiriliyordu.

Bütçenin bağlanacağı önemli bir dönemde, hükümetin alışılmış ötesinde diplomatik trafiğe yönelmesi sebepsiz değildir. Dış yardım ve kredi musulasının vanasını döndürmeğe çalışan hükümet, özellikle CHP çevrelerindeki yaygın-deyimile iktidar olabilmek için yollarını bu yönde görmektir. Em-

peryalist-kapitalist sisteme güven verilemediği ölçüde vanaların dönuceği, muslukların şifalı sını para akıtacağı varsayılmakta, iktidar olabilmek için ve çaresi olarak bu tedimiyeti yaşamamak-tadır.

NEREDE KALDI CAN GÜVENLİĞİ

5 Haziran 1977 seçimleri öncesinde ve sonrasında CHP propaganda makinalarının tek maddelik gündemi olan "can güvenliği ve asiş" konusu ise bir suskunluk perdesi arasında, "nereden gelirse gelsin, devlete yönelen her tehlikeyi önleyeceğiz" tekerlemesine terk edildi... Bütün basın-yayın ve propaganda araçlarıyla Türkiye'ye sadece bir beklenti vaadedilen hükümet, dolaylı ve dolaysız yollardan şu şekilde bir kamuoyu oluşmasında başarılı oldu:

- * Amerikan silah ambargosu kalkarsa,
- * Amerikan askeri yardımı başlarsa,
- * Uluslararası para kaynakları yardım ve kredi olanakları yaratarsa
- * Dış borçlar, uzun vadeli ve dilimli ödeme kolaylıklarına ilmeklenirse...

İşte Türkiye'nin kurtuluşu!..

BİR İKTİDAR OLSA!..

Emekçi halk yığınlarının "umudu" ve bir takım yığın entellektüellerin kariyer ve ticari hesaplarına ışık saçan "Demokratik sol" politikasının hükümet olmaş tablosu budur.

Bu tabloya yönlenen itirazlara verilen yanıt şudur:

— CHP hükümet oldu ama henüz iktidar olmadı, onu bekleyelim...

Geçtiğimiz hafta sürdüren Türk-Amerikan heyetleri arasındaki görüşmelerden sonra ABD heyeti sonucu şöyle açıkladı:

"Dış finansman için IMF ile anlaşmanız şart..."

Aynı günlerde başkentte temalaşını sürdüren bir başka heyetten de aynı sesler yükselmesi ilginçti: Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubu Başkanı Ludvig Fellernmayer de düzenlediği basın toplantısında şöyle konuşuyordu:

— "Ecevit Mart ayında IMF ile başlanılı bir sonuç elde ederse Avrupa parlamentosunun desteğini kazanacaktır..."

BİR "SOLCU" DAHA

CHP'nin "demokratik solu" ne oranda sol'sa, aynı oranda "sosyalist" olan Ludvig Fellennmayer pek "doştaç" konuşuyordu ve devam ediyordu:

— "İkinci adım olarak AET konusunda Türk Hükümetinin getireceği önerilerin incelenmesi gerektir. AET ile Türkiye arasındaki ilişkiler IMF ile ilişkilerden soyutlanamaz..."

Değişik ve renkli etiketler altında Türkiye'ye gelen bu heyetlerin Uluslararası Kapitalizmin ve para şebekelerinin avukaları olarak başkentte boy gösterdikleri kamu oyunun geniş bir bölümünden gizlenmektedir. Onlar, Ecevit'in başbakan olduğunu öğrenir öğrenmez Türkiye'ye koşup gelmişler, Türkiye'nin içinde bulunduğu dar boğazdan nasıl çıkılacağını kendilerine dert edinmiş insanlardı!..

TESLİMİYET PAKETİ

Eh, tabii propaganda böylesine kaba ve kalın hatlarla yapılacak değildir. Ama inceden inince Türkiye'de kamuoyuna yerleştirilen "iktidar" olması yoludur!..

Bu hükümet "iktidar" olursa ne olacaktır? O zaman asiş sorunu da çözümlenecektir, hayat pahalılığı da!..

Sosyal demokrat politikaların dünyadaki özgün temsilcisi iddiasındaki CHP'nin ideolojik ve fikir birikintilerinin gelip dayandıkları bu sahnenin yüzlekeri acısı görülmüştür!..

Ne oranda istenen sonuç yapılabilecektir bilinmiyor ama IMF'ye öneriler

Çifte tabiyet, uluslararası ilişkiler ve politika

Zaman zaman alevlenen bir konu var: Yurt dışına yerleşik TC uyruklu kişileri ilgilendiren çifte tabiyet konusu. Son zamanlarda Vatandaşlık Kanunu değiştirilerek, başka bir devletin uyruğuna geçen TC vatandaşlarının uyruklarını korumalarına olanak verilerek isteniyor.

Önceci bu istem, yurt dışına giderek zengin olmuş kişilerin Türkiye'de yatırım yapmalarını sağlamak, teşvik etmek gibi gerekçelere dayandırıldı. Şimdi gerekçe biraz değişti. "Çifte tabiyetli vatandaşların" buldukları yerlerde "vatandaşlıklarını" hatırlayarak Türkiye'nin dış politikasını destekleyecekleri, baskı grupları oluşturacakları, "lobi" kurabilecekleri ileri sürülüyor.

Çağdaş dünyadaki gelişmeler, dış politika ve uluslararası ilişkilerin belirlenmesinde artık bu türden görüşlere itibar etmiyor. Böyle gerekçeleri geçerli ve gerçekçi görmek mümkün değil. Çifte tabiyet konusunun ciddi olarak gündeme girmesinin arkasında başka nedenler aranmalı. Büyük ekonomik ve politik çıkarlar.

Gözden kaçırılmaması gereken bir nokta var. Teknik olarak hukuksal düzenlemeler genel hükümler getirir. Çifte tabiyet ilkesinin kabulü ile iki yönlü bir işlerlik söz konusu olmasa doğaldır. Bunun anlamı, yabancı uyruğu seçen bir TC vatandaşı kadar, yabancı uyruklu bir kişinin de TC tabiyetine kendi vatandaşlığını yitirmeden geçmesi yolunun açılacağı. Vatandaşlık Yasasının bir başka hükmü daha hatırlarsa yapılan anlam vermek mümkün. Yabancıların Türk vatandaşlığına kabulünde eğer vatandaşlık için başvuran yabancıların Türkiye'ye önemli yatırımlar yapabileceği veya yarar sağlayabileceği düşünülüyorsa kendisi "kolay telsik" ten yararlanıyor. Yani, beş yıl Türkiye'de ikamet etme, türkçe bilme vb. koşullar aranmıyor.

Özel hukuksal düzenlemelerden yararlanmak, rahat etmek isteyebilecek yabancı sermaye için açılan ciddi ve yeni bir kapı.

Çifte tabiyet konusunu güççelleştiren, Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün, Bütçe konuşmasında "çifte tabiyete taraftarım" dedi.

Prof. Gündüz Ökçün SBF öğretim üyesi iken başta öğrencileri olmak üzere çevresinde büyük saygınlık yaratmış, sevilen bir bilim adamı. Çok değerli bilimsel çalışmaları var.

Ökçün hocanın temel uzmanlık dalı "devletler hususu hukuku". Devletler hususu hukuku vatandaşlık, tabiyet konularını da kapsar. Prof. Ökçün SBF'de derslerinde tabiyet sorunları ve Türk Vatandaşlık Kanunu'nu da öğretilirdi.

1960 sonrasında kabul edilen Türk Vatandaşlık Kanunu'nun özelliği "her kişinin bir tabiyetli ve yalnız bir tek tabiyetli olması" ilkesinin kabul olması. Bilim adamı Prof. Ökçün'e göre bu ilke, Birleşmiş Milletler'in uluslararası hukukun kodifikasyonu çalışmalarına ve bu çalışmalar sonucu benimsenen normlara uygun olup, en ileri, insani, mükemmel bir düzenlemeyi ifade etmekteydi. Prof. Ökçün ders notlarında böyle yazıyor ve öğrencilerine böyle öğretiyordu. Bu görüşlerle yetişen yüzlerce öğrenci, diplomat, kaymakam, öğretim üyesi vb. olarak toplumsal yaşamda yerlerini aldılar.

Şimdi Dış İşleri Bakanı, politikacı Ökçün "çifte tabiyete taraftarım" diyor. Politikacı Ökçün bilim adamı Prof. Ökçün'e ters düşüyor.

Buradan hareketle politikanın bilime, politikacının bilimselliğe karşı olduğu söylenmemeli. Sorun, politik seçmenin dünyamızın ilerci, sosyalist güçler tarafından belirlenen genel doğrultusuna uygun olup olmadığında. Prof. Ökçün'ün talihisizliği yaptığı politik terachte!

Fellernmayer: "Umud'un umudu"

götürülecek heyet, sadece teslimiyeti götürülecektir. Teslimiyetin altında DMF isteklerinin Türkiye tarafınca parafı okunacaktır.

DMF isteklerini Türkiye'de duymayan da kalmamıştır.

- * Devalüasyon
- * Yatırımların kısıtlanmaması
- * Çalışmaların aylık ve ücretlerinin belli düzeylerde zapt-ı rapit altına alınması...

Bu ana maddelerin ayrıntılı niteliğindeki hususlarla birlikte DMF'nin "kurtuluş" peşindedir. "Sosyalist" Felsefemayde gerisini getirmeye söz vermiştir!

HANGİ "BELGİ"

Emperyalist ağı içinde, tavanan çıkacağı mutlu yol bilmeceyi çözmeye çalışan Türkiye kapitalizmi ve onun söb-mol senevendirici CHP, dış ilişkilerini böyle örgülerken, içte ibret verici gelişmeler gözlenmektedir.

Geçtiğimiz hafta içinde DISK ve Türk-İş yöneticileri tarafından ardi arinda yapılan açıklamalar sürpriz olmasa bile ilginçti.

Pek yakın zamanlara kadar sendikal ticaretini "sosyalist havariler" gösesine yastığı mevduatına dayanduran DISK Genel Sekreteri, Başbakan Ecevit'e bir mektup göndererek, DISK'in koşullar olarak hükümeti destekleyeceğini bildirdi.

Eski genel sekreteri Mehmet Karaca'yı tekrar eden ışıklar doğrusu bu ya pek yeni bir şey söylemişiyordu.

5 Haziran seçimlerinden önce o zamanki Genel Başkan Kemal Türkler ile Genel Sekreter Mehmet Karaca da aynı şeyleri söylemişlerdi: CHP'nin koşullar desteklenmelidir...

Artık DISK yöneticilerinin "belgisi" olan: bu "koşulsuz" destekleme poli-

Kurtuluş Sosyalizmidir!...

tikas, Türk-İş'i de suçlamaktan geri kalmıyordu. Türk-İş suçlanacağı ki, DISK'in farkı ortaya çıksın, "sınıf sendikacılığı" ilkesi unutulmasın!..

Neydi Türk-İş'in suç? Bugüne kadar bütün gerici iktidarlarla işbirliği içinde olmasaydı!..

TUŒUN YANITI

Oysa Türk-İş Genel Başkanı Halil TuŒ hafta sonuna doğru, DISK'in yalancılığını yüzüne çarpmakta geçmekteydi. İstanbul'da düzenlenen basın toplantısında Halil TuŒ şöyle konuşuyordu: "Bu hükümeti desteklemek yurtseverlik görevi haline geldi!.."

Konfederasyonunu "ulu bir çınar"ı benzeterek Halil TuŒ'un söyledikleri de buydu. Bu arada Halil TuŒ'un olumlu bazı gelişmeler de vardı! Bugüne kadar "işçi hareketi" demekle yetinen TuŒ artık "işçi sınıfı" demeye de başlamıştı.

Kavramları ve terimleri fetişleştirip, kendilerini "işçi sınıfı"nın önderi ilan etmeye başlayan rakip çıkmıştı. Sait "işçi sınıfı" deyip, sendika ağalığını meşurlaştırarak, "işçi sınıfı" deyip milyonluk ticaretini devrimci emfale bulayan sosyalist havari kılığında madrabazlara rakip çıkmıştı...

Halil TuŒ ta pekala "işçi sınıfı" diyor!.. Mem de bu hükümetin "koşulsuz"

destekleneceğini söylemeden, desteklenmesinin bir yurtseverlik haline geldiğini belirterek...

TİP TOPLANTISI

Türkiye'deki demokratik toplumsal muhalefetin potansiyelini, sosyalist muhalefetin nitel güç ve örgütlülüğünü göz ardı edip, burjuva siyaset yelpazesinde CHP taraflarına zambak dikenlerin gerçek yüzünün bütün çıplaklığıyla ortaya çıkacağı günler uzak değildir.

Bütün bu karşangam arkasında Türkiye İşçi Partilerine karşı erişilen baskı ve saldırılar sürmektedir.

Geçtiğimiz hafta içinde bombalanan ve ağır hasar gören Türkiye İşçi Partisi Kayseri İl örgütü binası, kamuoyuna yansımada.

Önceki haftanın son günü toplanıp gün süren Türkiye İşçi Partisi İl Temsilciler toplantısı yüksek bir bilinç ve örgütlülüğü bir kez daha örnekledi.

Genel Başkan Behice Boran'ın açış konuşmasıyla başlayan İl Temsilciler toplantısı boyunca söz alan ve görüşlerini dile getiren temsilcilerin, bilimsel sosyalist partilere yarışır bir düzey ve nitelikte yaptıkları konuşmalar sosyalist hareket adına övünç verecek özelliklere ulaştı.

KURTULUŞ SOSYALİZM

Türkiye İşçi Sınıfının ve yandısı emekçi kitlelerin politik partisi seçilen ve "sol"dan yağdırılan her türlü politik, ideolojik saldırı ve sapkınlıklara karşı işçi sınıfı hareketinin tarihi sorumluluk bilince ve kararlılığıyla yürüyor. Türkiye İşçi Partisi gerçek umudu ve gerçek kurtuluşu önünde olduğu günün de tekrarıdır: Umut sosyalizmdir, kurtuluş sosyalizmdir. Örgütlü birleşik güç yenilmez...

"Sosyal demokrasi"nin haftalık dergisi:

"ÖZGÜR TOPLUM"

Yeni bir haftalık dergi yayın yaşamına başladı: "Özgür Toplum". CHP iktidarı, yayın alanındaki ilk tecrübeni böylece "Özgür Toplum" ile vemiş oldu. Dergi, ilk sayısında, Özgür İnsan'ın haftalık izlenimini veriyor okuyucuya.

Önce unları söylemek gerek: Bilimsel sosyalistler, gerçekçilerdir. Örgütlü sosyalist hareket dışında da ilerici, demokrat bir kesimin bulunduğunu bilirler. Bunları kendi büttünlüğü içinde ele alarak, bağimsizlik, demokrasi, sosyalizm mücadelesine kazanmaya çalışırlar. Ama bunu yaparken, ideolojik mücadelelerini bir an olsun terk etmezler. Hiç kimse şu ya da bu etiketi kullanmaktan alıkonamaz, ama "özgürlük ve demokrasi" adına ortaya çıkanların değerlerini "iknaya dayananın sol" olarak nitelermeli, sosyalistlere üstü kapalı suçlamalar yöneltmeleri karşısında susuzlaşmaz.

NE ADINA DEMOKRASİ?

"Özgür Toplum" kendi "sol" anlayışını "insandan yola çıkan, iknaya dayanan, demokrat" bir kaynağa bağlıyor ve "ikinci sol"ı şöyle tanımlıyor: "tarihin kendi geleceğini metafizik yollara bağlamış bir biçimde kendisini belirlediğine inanan, tarihin mutlak bir başka anlamı olduğuna inanan, insan dışından ve üstten belirlenmiş bir biçimde hareketini kabul eden, tarih, toplum, insan ve evren için "tek doğrusu ve yöntemi" bulduğuna inanan bir sol örgütü kaynağı..."

"Özgür Toplum" u çıkarırlar, bu bilgece buluşun pek kolay anlaşılmasını fark etmiş olacaktı ki, yerlerini daha açık ve net olarak belirliyorlar: Onlar "demokrasiyi bir aşama ya da işlerine öyle geldiği için değil, öğretilerinin gereği olarak" savunmaktadırlar. Yani bir de "işlerine geldiği için" demokrasiyi diyenler var...

"Özgür Toplum" da bir de "emeği yatanlar"dan söz ediyor. Sosyalistler, emeği, tüm değerlerin yaratıcısı olarak görürler. Ama demek ki, bir de "emeği yatanlar" var. Onların kimler olduklarını anlamak, mümkün değil.

Bir de "sol ile demokrasinin birbirlerinden kopmuş" toplum modellerinden söz ediyorlar. Ama nereleri olduğu söylemiyorlar. "Değencilik" hemen "Özgür Toplum"un sayfalarına girmiş.

ÇALIŞMA BARIŞI

"Özgür Toplum", "çalışma barışı"na da büyük önem veriyor. MESS'i ve Erdemir'i barışa kavuşturan hükümet, şimdi de tüm öteki uyumsuzlukların çözümünü gündeme almış. Çalışma Bakanlığı, "işveren ve işçilerin çıkarlarını hep birlikte gözetin ve dengeleyen bir tarafsızlık" içinde bütün uyumsuzlukları çözmeye kararlı. Çünkü "üklenin anlaşmazlıklara tahammülü yok, barışa, hele de çalışma barışına ihtiyacı var." Çalışma Bakanı Ersoy'dan bu alıntı yapın dergi.

"Türk-İş" ve DISK birleşmesi" konusunu kimin ortaya attığını, ya da kimin önerdiğini bilmez görünüyor. Oysa iki yıldan beri yayına hazırlanmış, "Özgür Toplum" da bilir: "Türk-İş'in ve DISK'in tabanları % 80 CHP'lidir, nedendir böylece bu ayrılık gayriktir?" diyen Ecevit değil mi? O zaman sosyalist hareketi karşı kullanan "kene"lere bugün DDT akılıyor diye bellekler de mi körleşti?

Sağıkaz yaklaşım, Özgür Toplum'un haberdarlığında de yanıyor. "Asayiş sorun olmasın çıkıyor" başlıklı laubet, dilekler ne olursa olsun, bugünün gerçekliğini nasıl yansıtır? Can güvenliğinin, öğrenim özgürlüğünün sağlanmasında, tüm demokratik hakların yaşama geçirilmesinde, faşist saldırıların önlenmesinde, bastırılmasında herkes elinden geleni yapmalı, kuşkusuz. Bu da, öyle bir polis düdüğü ötürmekle sağlanmaz, doğru. Ama 20 Şubat 1978 tarihini taşıyan bir yayın organı şu satırları nasıl yazabilir? Bu satırlar "anarşinin önlenmesi" yar-dım mı eder ki?

"Yeni yılın ilk günleri ile birlikte Ecevit Hükümetinin işbaşına gelmesinden hemen sonra can güvenizliği, olan et-kilen önlemler ışığında giderek sorun ol-maktan çıkmaya başladı.

"Ne olmuştu da, okullarda öğrenim özgürlüğü sağlanmış, sokakta yurttaşlar rahatça dolaşır olmuş, anaların evlat larını dinmeye başlamıştı? Ne olmuştu da, bir ölçüde de olsa, sağıcılık, solculuk tartışmaları bir kenara itilmiş, yöneticiler, güvenlik kuvvetleri, savcılar kolları avara-yarak bir barış seferberliğine başlamış-tı?"

SİHİRLİ DEĞNEK

Soruların yanıtı, "Özgür Toplum" reddetse de bir "sihirli değnek"te dü-ğünleniyor: "Umut" gerçekleşti. Halk Partisi iktidara geldi, iç güvenlik koordinasyon kurulu kuruldu. Aramalar sıkılaştırıldı, vb., vb... Sonuç: "Öldürme olay-ları giderek azaldı, yaralamalar yoğunlu-ğuna yitirdi. Bombalama sayısı afıs in-dı...". 11. sayfadaki bu "haber"i de ol-

duğu gibi 21. sayfaya, "Haftanın Gaste-i"ne götürüp yerleştirmek gerekiyor.

Sağıksız çıkış, demokrasi ve sol adın-akı almaz nasantık zorlamalarına da götürüyor. Kimya Mühendisleri Odası'nda "iki başlı örgüt"ten söz eden, Cem konuşmasında Başbakan Ecevit'in usta po-litikalığına vurgulayan Özgür Toplum, Eğitim Enstitülerini konuşmada gerek-ten ulaşılmaz bir rekor kırıyor:

"NC eğitim enstitüsü snavlarının iptalini çok arzulamıyorduk. Çünkü böylece bazı karşagalkırlar ortaya çıkacak, hükümetin durumu sarısalacaktır. "Hükümet bu planı sezmiz olmalı ki, insanıcıl düşüncelerle yaklaştı soruna. NC ortaklarını aslında memnun etmeyen gözüm, sağlığı ve yararlı oldu."

Doğrusu, pes. Görüldüğü ki, Özgür Toplum yayın yaşamına iyi bir başlangıç yapmadı. Kendi çizgisinde daha tutarlı bir dergi haline gelmesi, demokrasiye de, sola da daha çok yarar sağlayabilir.

Gençlik örgütlenmesinde netliğe doğru...

● Tü 'yide gençliğe yönelik yayımlar yapmak amacıyla kurulmuş bulunan Genç Öncü Yayımlarının ilk broşürü olarak "Gençlik Örgütlenmesinin İlkeleri ve Türkiye" başlıklı kitapçığı, Türkiye'de gençlik içindeki dağınkıya alıp yurduğu bir ortamda çıkmasıyla ve içinde yer alan saptamalarla, önermelerle önem kazanıyor.

"Türkiye'de İlerici, devrimci hareketin tarihi, gençlik hareketinin ve örgütlenme çabalarının tarihiyle çakışktır" re "gençlik tüm geçmişini bilme ve miasına sahip çıkmalıdır," görüşüyle yazılmış bulunan kitapçık "önemli bir saptama: Örgütsel dağınkılık, örgütsüzlük" ile başlıyor.

Gerçekten de "gençlik hareketi için bugün söylenebilecek en genel doğru örgütsel dağınkılık ve gençliğin büyük bir kesimi için söz konusu olan örgütsüzlüktür". Bu doğru, soldaki hemen tüm akımlara belirtmekte, ve karşılığında kendilerine çözümler getirmektedir. Ancak yine de broşürde yer aldığı biçimle bugün kurulu dernekler de soruna çözüm olamamaktadır.

Ayrıca "örgütsel dağınkılık" ve "örgütsüzlük" kelimelerinin bile anlatımda

yetersiz, anlamsız kaldığı bir örgütsüzlük var. Genç işçi, köylü, emekçi ve işsiz milyonlara çalışan genç örgütsüz örgütsüzlükten öte şimdiye kadar gençlik örgütünün temellini oluşturdıkları bile görülmemiş, şimdi de kimi "siyaset" ler öğrencilerle genç emekçilere "bilinç taşıyor" ve böylece işçi, köylü, öğrenci gençliğin birlikte örgütlenmesini sağladıklarını belirtiyor. Kitapçık işçi sınıfı ideolojisini benimsemiş bir gençlik örgütünü temellerinin genç işçilerce oluşturulacağını belirliyor.

ÖRGÜTSEL TEMELLER, İLKELER

Kitapçığın önemli bir yanı da gençlik örgütlenmesinin yükselceği temelleri, bu temelin ilkelerini doğru, net ve yoruma gerek bırakmayacak açıklıkla saptama olması. Bugün maocu ve göşist örgütlenmeler bir yana bırakıldığında bile "doğru" sözlerle ortaya çıkmış gençlik örgütlenmelerine rastlanabilmektedir. Bu örgütlenmeler de yayınlandı, demecilerinde işçi sınıfının yolundan yürüdüklerini belirtmektedirler. Ancak Genç Öncü Yayınlarına yayınlanmış bu birinci kitapçığın tüm bunlardan ayrılan

BUGÜN TÜRKİYE'DE İLERİCI GENÇLİK KESİMİNDE BOYOK BİR KARGAŞA VE BAŞIBOŞLUĞUN HÜKÜM SORDUĞU BİLİNİYOR. BU DURUM, BOYOK ZARARLARI DA BERABERİNDE GETİRİYOR. SONUÇTA, GENÇLİK KESİMİNDE, İLKELİ, TUTARLI, KALICI BİR ÖRGÜTLENMENİN ZORUNLULUĞU KENDİNİ GİDEREK DAHA BOYOK ÖLÇÜDE DAYATIYOR. GENÇ ÖNCÜ YAYINLARININ İLK KİTAPÇIĞI OLAN "GENÇLİK ÖRGÜTLENMESİNİN İLKELERİ VE TÜRKİYE" BU ALANDAKİ BOŞLUĞUN DOLDURULMASINDA GOÇLÜ BİR İLK ADIM OLARAK ORTAYA ÇIKIYOR.

yanı, bilimsellik, bilimsel sosyalist temellerden çıkılarak hazırlanmış olmasa. Bilimsel sosyalist hareket, gençlik ve gençliğin örgütlenmesi konusunda da çok net ve açık. İşçi sınıfının örgütlenmesi tarihi ve deneyimleri gençlik örgütlenmesinin başarısına çabalarıyla dolu.

2. Enternasyonal döneminden beri işçi sınıfı partileri gençliğin burjuvaziye terk edilmemesi gereğini bilincindedir. Ne var ki, tek başına bu, doğru örgütlenmeleri sağlayabilmiş değil. Ta ki dünya işçi sınıfı hareketine bilimsel sosyalist damgasını basıncaya kadar. İşte bu tarz ve deneyim gençlik örgütlerini her zaman partinin yedek gücü olma zorunluluğunu öğretmiş.

Türkiye'de de bugün pek çok akım aynı sözlere söylemekte, ancak eylemlerle "parti düşmanı" yüzlerini ortaya

sermektedirler. Ya bu ilkeyi gençliğin "bağımsızlığı" gerekçesiyle sulandırmakta, ya da "bu tür örgütlenme yığmsal olmaz, doğrusu da 'kadro' örgütlenmesidir" diyerek yok etmektedirler.

Oysa kitapçık buna en yalın yanıtla rı bulmuş. Gençlik örgütünün sosyalist gençlerin ve sosyalizme eğilimli, geleceğin sosyalizme olduğuna görebilen, sezen gençlerin örgütü olacağı ve bugünden bu tür örgütlenmeye hazır yığmların bulunduğunu belirtmiş. Elbette bu saptama dünya deneyimlerinden kaynaklanarak yapılmış.

YANLIŞLAR, YANILGILAR

Bugün gençlik örgütünün yığmsal olabilemesi, içinde "sosyalist, demokratik sol, sosyal demokrat, kemalist" gençle-

Ege tütün piyasasının ardından

HERŞEY TÛCCAR İÇİN...

EĞE'DE TÖTÜN PİYASASININ GERÇEK ANLAMDA KAZANÇLISI TÛCCAR OLDU. ECEVİT HÜKÜMETİNİN PİYASASININ İKİNCİ GÜNÜNDE TÛCCARA AÇTIĞI KREDİ, BU YIL ÖRÜNÜN ÖNEMLİ BİR BÖLÜMÜNÜN TÛCCAR TARAFINDAN ALINMASINA OLANAK SAĞLADI. SAYILARI YÜZÜ AŞMAYAN İHRACATÇI - TÛCCAR BU YILKI PİYASADAN GERÇEK ANLAMDA VOLİSİNİ VURDU.

● Ege'de mavi küf bu yıl tütün rekorlerini hayli etkiledi. Geçen yıl 180 milyon kilo olan rekolte, bu yıl, hastalık nedeniyle 135 milyon kiloya düştü. Ancak tütün kalitesi söz konusu olduğunda, bu yılın rekoltesinin geçen yıla kıyasla daha kaliteli tütün içerdiği biliniyor.

Ancak, kalite yüksekliği, maliyet yüksekliğini de beraberinde getiriyor. Bu yılın rekoltesi, bir yıl önceine kıyasla yüzde 20 yüksek maliyetle elde edildi. Verilen fiyatın üreticinin hoşnut kalmasına da bu maliyet artışının dikkate alınmamasından kaynaklanıyor.

GÖZETİLEN YALNIZCA TÛCCAR

Gerçekte, bu yılki tütün piyasası, CHP-MSP dönemindeki piyasaya göre tek bir farklılık göstermiş. 1974 yılında, üreticiye o döneme göre yüksek asayulabilecek bir fiyat verilirken, tütün ihracatçısı ile tûccara da büyük kâr olanakları sağlanıyordu. Bu yılın piyasasına hakim olan özellikle ise daha değişikti. Bir yandan IMF'nin bilinen önerilerine uyularak düşük fiyat verilirken, diğer yandan tûccara ve ihracatçıya yine büyük kâr olanakları sağlanıyordu. Bu yılın piyasasına hakim olan özellikle ise daha değişikti. Bir yandan IMF'nin bilinen önerilerine uyularak düşük fiyat verilirken, diğer yandan tûccara ve ihracatçıya yine büyük olanakları sağlanıyordu. Kısacası, her iki piyasada da kazanan, tûccarlardı.

Geçtiğimiz yıl, Ege'li üretici 190 milyon kilo tütün elde etmişti. Yüksek rekolte ile birlikte düşük kalitedeki tütünün bütününe yakını tekel tarafından alınmış tûccarın aldığı miktar ise 25 bin tonu aşmamıştı.

Bu durum, tekele oldukça büyük bir yük getirmişti ve bu yükten bu yıl kurtulmak gerekiyordu. Kurtuluşun araçlarından biri de tûccar devreye sokmaktı. Tûccara istediği kârı vererek onu piyasaya sokmak, ahmlarda tekelin üzerinden büyük bir yükün kalkmasını demektir. Üstelik tûccarın satın aldığı tütünün ihraç edememesi gibi bir durum da söz konusu değildi. Çünkü en başta kalite çok yüksekti. İkinci olarak da, tûccarın ihraçta kolaylaştırarak bir düzeyde saptanmıştı iş fiyatları.

TÛCCAR HERŞEYİ BİLİYOR

Piyasanın ikinci gününde Ege Tütün İhracatçıları Birliği başkanı Esin Özgenel "tûccar aldığı tütünü son yaprağına kadar satacaktır" derken bu konudaki tüm kuşakları dağıtıyor ve konuya gerçekten bir açıklık getiriyordu. Özellikle tûccar geçtiğimiz yıl rekoltesinin onda birini alamazken, bu yıl yarıya yakını alıyor ve aldığı da "son yaprağına kadar" satıyordu. Tûccarların kâr, kendilerinin de beklediği oranda yüksek tutulmuştu.

Gerçekte hükümetin saptayacağı fiyat, tûccar tarafından daha önce biliniyordu. Piyasanın açılmasından üç gün

Tûccara Şubat hediyesi

önce, AP yanısı Ziraat Odalarının İzmir Bölge Başkanı Reşit Kurşun "tûccarın bölgenin hemen her yerinde piyasaya öncesi tütün alımı yaptığını" açıklamıştı. İzmir bölge başkanı Kurşun, tûccarın, tekelin vereceği fiyatın iki-iki buçuk lira fazlası ile tütün alımı yaptığını belirtmişti. Kurşun daha sonra şunu da eklemiştir: "Tûccar 60 liradan bir kuruş fazlası ile tütün almaz." Tûccarın "60 liradan bir kuruş fazlası ile tütün almayacağı", baş fiyatın 60 eksi 2-2.5 aritmetiği ile 57 lira 50 kuruş olduğunu ortaya koyuyordu. Açıkça, piyasasının açılmasından daha önce, tûccar, tekel baş fiyatının ne olacağını öğrenmişti bile.

ECEVİT HÜKÜMETİNİN İHSANI

Sonuçta, iyi kalite tütünler daha piyasaya öncesi tûccarın eline geçmişti.

Ecevit hükümeti piyasada kâr tûccara bırakırken, üreticiyi bazı yıllanmış sorunlardan kurtararak bir bakıma günah çıkarmaya çalışıyordu. Üreticinin yıllardır sürüp giden en büyük derdi, yurtdışından su çürüğü ve iskarta çıkarılmasıydı. Bu çürük ve iskartalardan bu yıl oldukça düşük tutulduğu görüldü. Ayrıca geçen yıl, üreticilere büyük derd olan ödemeler gecikmelerinin de bu yıl çözümlenmesi beklenilebilir.

Piyasada şaşkınlık yaratan olay, ikinci gün ortaya çıktı. İlk gün tûccar alma hızı girmiş ve 30 milyon kilo dolayında tütün satın almıştı. Tûccarın alımları

ikinci gün büyük ölçüde geriledi. İkinci gün tûccar ancak 6 bin ton tütün almıştı. Bir bakıma, son hızla yıl alan bir otomobil, süratın aniden kesmesi, neredeyse durmak üzereydi. Ama olan bundan sonradı.

Piyasanın ikinci günü akşamı, tüm tûccarları sevince boğan haber duyuldu. Tütün alımı için tûccara açılan 1 milyar 750 milyon liralık reeskont kredisinin üzerine Ecevit Hükümeti 600 milyon lira daha eklemiştir. Artık tûccarlar yeniden harekete geçebilirlerdi. Oyle yapılar ve tüm bölgeye haber salarak "nerede tütün varsa almak istediklerini" belirttiler. Üreticiler gece yatklarından uyanırdılar, bağlantılar sabaha dek sürdü. Piyasanın üçüncü günü dolarken, son yapraklar da tûccarın eline geçmişti oluyordu.

VOLİYİ VURANLAR

Kredinin bu ölçüde artırılması, üretici kuruluşlar tarafından hayretle karşılandı. Üreticiler, "yalnız başına bırakıldıklarını ve piyasasının da bu kararla tamamen tûccara bırakıldığını" söylüyorlardı. AP İzmir milletvekili Adil Demir de "üreticinin tûccara peşkeş çekildiğini" söylüyordu.

Olan olmuştu, İhracatçıları Birliği başkanı, "aldığımız tütünü son yaprağına kadar satacağız" derken, ne dediğini biliyordu. Sayıları en kaba tahminle yüzü bulan aracı tûccar, bu yılki piyasada da volisini vurmıştı.

Şehitsiz yığınlar mı, ilkel örgüt mü?

rin birlikte olmasında görümler var. Aynı zamanda "gençliğin sosyalist örgütlenmesi, sosyalist gençlerin geniş gençlik kesimlerinden kopması değildir. Her alanda olduğu gibi, gençlik içinde de sosyalistlerin çalışmasının bir siyasi amacı vardır. Ve bu çalışma işçi sınıfı partisinin siyasi programının bir parçasıdır" diye yola çıkıp; "bu çalışma, sosyalist gençlerin örgütlenmesinden, onla-

rın geniş gençlik kesimlerinden kopacağı sonucunu çıkarmak, pek kaba mekanik bir kafanın ürünüdür. Nasıl ki, proletaryanın ileri unsurlarının kendi partisinde örgütlenmesi o kişilerin geniş proleter tabanından kopması anlamına gelmeyecek, tam tersine işçi sınıfı partisinin de... (Genç Sosyalist 15/11/1976 sayı: 5 sayfa 6 sütun 2) diyerek, partiyeye gençlik örgütlenmesini aynı kaba koyan

"kadro" örgütlenmeleri var. Ve tüm bunların yanında soluklu, ilkel, bilimsel sosyalist çıkış var. Genç Öncü Yayınları bu anlamda tarihsel bir görevi onurla üstlenmektedir.

Kitapçık bir önemli ilkeyi daha belirtiyor. "Sosyalizm okulu olmak" ve bunu Türkiye'de Parti'ye karşı ve Parti'ye rağmen yapmak durumunda olan pek çok "siyaset" içinde gençlere bilimsel

sosyalizmi "işçi sınıfı partisinin yedek gücünü oluşturmak" amacını belirterek işçi sınıfı disiplinini ve mücadeleye ruhunu aşlamak için öğreteceğini belirtiyor.

KITAPÇIĞIN ÖNEMİ

Genç Öncü Yayınlarının bu ilk kitapçığı şimdiye dek aktardığımız ilkeler yanında örgütlenmeye yönelik kuramsal ve uygulamaya dönük ilkeleri sıralıyor, tümünü bilimsel sosyalizme yaraşır bilimsellikte açıklıyor. Ve yine Türkiye'de ilk kez olmak üzere gençlik örgütünün bir "sınıf örgütü" olacağını, bu sayılı tüm burjuva ideolojisine, burjuvazinin sağdan ve "sol"dan sapıtıma çabalarına karşı savaş içinde olacağını belirtiyor.

Kitapçık "Türkiye İşçi Partisi'nin yolundan yürüyen gençler, zor görevlerin eşliğindedir. Zor fakat şerefli görevler sosyalistler içindir." sözleriyle bitiyor. İşçi, köylü, öğrenci gençliğin; işçi sınıfı partisinin yolundan yürüyecek örgütlenmesine adım atılmasını önemini taşıyan bu broşür Türkiye'de gençliğin onurlu yerini almasına yapacağı katkısıyla taşıdığı önemi bir kat daha artırıyor.

Genç Öncü Yayınlarının bilimsel sosyalizm ilkeleriyle sürdüreceği yayını yavaş yavaş Türkiye'de önemli bir boşluğu dolduracak ve salt gençlere değil tüm sosyalistlere, konuyla ilgilenen herkese bir çok şey öğretecektir.

Gençlik Örgütlenmesinin İlkeleri ve Türkiye — Genç Öncü Yayınları 1 — (52 sayfa, 10.TL.)

İSKENDER'İN KILICINI NEREYE VURMALI?

Metin ÇULHAOĞLU

Türkiye'de, örgütlü sosyalist hareketin teorik ve pratik faaliyetinin ürünü olan iki önemli saptama var. Birincisi şöyle ifade ediliyor: "TİP'in kapatılması sonucu ülke politik hayatında demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesinin içiçeliği ortadan kalktığından, demokrasi mücadelesi sosyalizm mücadelesinden koptuğundan, demokratik toplumsal muhalefet de özünde bir ölçüde sosyal demokratlaşmıştır." (Behice Boran TİP 4. İl Temsilciler Toplantısında yapılan konuşmadan, Yürüyüş, Sayı: 119)

İkinci saptama da şöyle özetlenebilir: Yine 1971 sonrasında sosyalizm ve sosyalist hareket ile en genel anlamda solculuk ve CHP'lilik arasında kesin ayırım çizgileri bulanıklaştı. Aradaki net ve kesin ayırım, yerini "flu" ya da bulanık bir görüntüye terketti.

Birbirine bağlı, birbirinden kaynaklanan ve birbirini doğrulayan iki önemli saptama. İkisi de hayati bir değer taşıyor. İki saptama, bir önemli görevi ortaya çıkarıyor: Demokrasi ve sosyalizm mücadelesi arasındaki bütünlüğün yeniden geliştirilip güçlendirilmesi, bulanık çizgilerin ve net olmayan ayırımların ortadan kaldırılması. Genel anlamda, sosyalist hareketin, kılıcı ile kesip atması gereken düğüm burada ortaya çıkıyor. İskender'in kılıcı, bu düğümü hedef alıyor.

Bulanıklığı netleştirmek için, 1971 öncesi ile sonrası arasındaki belirgin bir farklılığa önce teorik düzeyde işaret etmek gerekiyor. Üzletle şöyle: 1971'e kadar olan dönem, demokratların sosyalistleşmesi dönemiydi. 1971 sonrası ise, bugüne dek bir anlamda sosyalistlerin demokratlaşması dönemi olarak ortaya çıkıyor. Çok açık nedenleri: 1971'den önce örgütlü sosyalist hareketin toplumsal yaşamın her alanındaki mücadelesinde öncüllüğü, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin bütünlüğü, demokratları adım adım sosyalizme getirdi. DP'ye, yeni kurulan AP'ye karşı ve CHP'nin yanında yer alan demokrat aydınların önemli bir bölümü, sosyalist hareketin demokrasi mücadelesindeki öncüllüğü ve tam anlamıyla hegemonyası sonucunda adım adım sosyalizme kazanıldılar. Gerek örgüt içinde, gerekse dışında, demokratların sosyalistleşmesi süreci böyle geçti.

1971 sonrası ise, sosyalist örgütlerle birlikte, sosyalist alternatifin de ağır darbeler ve bulanıklıklara uğradığı bir dönem oldu. Ayırım çizgileri bulanıklaştıkça, TİP Genel Başkanı Boran'ın belirttiği gibi "demokrasi mücadelesi sosyalizm mücadelesinden kopmuş" bu kez de sosyalistlerin demokratlaşması dönemi başladı. Genç ve yaşlı ile bugün sosyalist hareketin dışında kalan bir çok sosyalisti hangi iddia ve hangi "görünüm" altında ortaya çıkarırsa çıkınsınlar, bu anlamda "demokratlaşan" sosyalist olarak görmek gerekiyor. Genç yaşlısı, deneyimli deneyimsizi ile tümü, CHP'ye oy vererek, "CHP'lilikte

CHP'likle yarışarak" sosyalizmi bırakıp demokratlaştıklarını kanıtıyorlar. Sosyalist hareket, sosyalizmi unutup basit birer demokrat haline gelenler için de elinden geleni yapmaya devam edecek.

Söylenenler soyut bulunabilir. Ama somut bir örnek de var. Bugün demokratlaşan 1971 öncesi sosyalistleri şimdi neyi düşünüyorlar? Neyi düşündüklerini bu nitelikteki bir yazı ifade etti: Bugün Türkiye'de sağda da solda da IMF kredi vermezse ülkenin hali ne olacak diye düşünüyor.

Gerçekten oturup düşünmek gerekiyor. Türkiye'nin sosyalistleri ve ilericileri emperyalizmin kurumlarına karşı kökten mücadeleyi bırakıp ne zamandan beri bazı örgütlerin kredi vermesi halinde ne olacağını başlıca tasaları haline getirdiler? Türkiye'nin sosyalistleri ve ilericileri ne zamandan beri NATO'ya ve üslere karşı mücadeleyi bırakıp ambargonun kalkmasını başlıca kaygıları haline getirdiler? Cevap çok açık: Demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesi arasındaki bütünlük giderek bulanıklaştığından, solculuk adına bulanık bir görünüm ortaya çıktıktan beri. Ortada başka hiçbir cevap yok.

Ama sosyalist hareketin bir başka cevabı daha var. Cevap, şuradan kaynaklanıyor: Örgüt de, örgüt aracıları ile verilen mücadele de bir okul. Okul ama, bir klasik lise değil, bir sanat okulu. Sanat okullarında, tezgah, torna başında, kısacası pratik uğraş içinde, teorik gerçekler ve ilkeler yeniden üretilir. Yeniden üretilmeyen hiçbir ilke, hiçbir doğru, yığınların malı olamaz. Yığınlarca kavranamaz. Bu nedenle bir yandan "kitleler doğruları yaşarken" bir yandan asıl uğraş olarak doğruları somut çalışma ile onlara götürmek gerekiyor. Çünkü gerçeklerin kitlelerin malı haline gelebilmesi ancak bunların ilkenin somutunda ve pratiğinde yeniden üretilmelerine mümkündür. NATO'yu, CENTO'yu, AİD'yi, IMF'i ve üsleri her ilericiler, her demokrat bilir. Ama bilimleri yetmiyor. Örgütlü hareket, açılımı, mücadelesi, ilişkisi, eylemi ile bu alanda bilinenleri bir kez daha üretmediği sürece yalnızca "bilme" yeterli olmuyor. Olmadığı için bunları yalnızca bilenlerin başlıca kaygısı ambargonun kalkması ya da IMF'nin kredi açıp açmaması oluyor. "Bilme" yetmediği için, sosyalist hareket çalışmasını "mektupla öğrenim" biçiminde sürdürüyor. Pratik çalışma ve somut ilişkilerle sürdürüyor. Gerçekleri ve doğruları, yeniden böyle üretiyor.

1971'den bu yana, demokratlaşan sosyalistlerle fire verildi. Şimdi İskender'in kılıcını iki mücadele arasında kopukluğa, demokratik toplumsal muhalefetteki bulanıklığa vurmak gerekiyor. Buradaki bütünlüğü yeniden güçlendirmek için genç dinamik ve gerçek demokratları yeniden sosyalist mücadeleye kazanmak için.

ABERLİK"İN POLİTİKASI

AN Mesut ODABAŞI

EMPERYALİST-KAPİTALİST İLİŞKİLER
AĞI İÇİNDE KALINARAK SORUNLARA
ÇÖZÜM BULMA OLANAĞI NE TÜRKİYE'
DE VAR, NE DE BAŞKA BİR ÜLKEDE
KALICI ÇÖZÜM, BU İLİŞKİLER AĞININ
DIŞINA ÇIKARAK SOSYALİZMİ HEDEF
ALMaktan GEÇİYOR. YAŞANAN HER
GÜN BUNUN EN SARSILMAZ KANITI.

derilemeyeceğine göre, istisna ve muafiyetlerin daraltılması ve vergi kapsamının genişletilmesi, şu anda yine eldeki temel amaçlardır."

Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu 23 Şubat 1978 gecesini televizyonda iki gazetecinin "ekonomik önlemler" konusundaki sorularını yanıtladı. Güngör Uras bu yanıtların kendisi için de verildiğini düşünmüş olmalı. Müezzinoğlu yeni vergilere ilişkin çalışmalarda izlenen ilkeleri şöyle sıraladı: 1. Vergi yükü düşüktür. Adaleti sağlayacak bir biçimde yükseltilmelidir. 2. Vergi yasalarındaki boşluklar vergi kaybına neden olmaktadır. 3. Vergi yönetimi ve denetiminde aksamlar vardır.

Bu üç noktada bir paralellik görülüyor. Ancak üçüncüsünde küçük bir ayrılık var. TÖSİAD Genel Sekreteri, bu konuda alınabilecek önlemlerin kısa sürede sonuç vermeyeceği görüşünde. Oysa Bakan Müezzinoğlu daha iyimser. "Vergi yasalarını bilmedikleri için vergi kaybına neden olan mükellefler" bulunduğunu düşünüyor. Bunlara yasal öğretilirse vergi kaybı azalacak. Ayrıca Bakan, şunları muştuladı: Vergi ödemeleri yayımlanacak. Bunun yaratacağı "psikolojik etki" altında kalacak olan mükellefler "birbirlerini denetleyebilecekler". "Türk Sanayidi ve İş Adamları'nın, yukarıda verilen alıntıda da açıkça ortaya çıktığı gibi, öteki vergi mükelleflerini denetlemeye şimdiden gösterdikleri başarı, Bakanın iyimserliğine hak kazandırıyor.

KİMLER SIKINTIYA KATLANACAK?

Yeni vergilere ilişkin çalışmaları yönlendiren ilk iki ilke yönündeki hazırlıklar tasarımı almış durumda. Bunlar arasında Anayasa Mahkemesince kaldırılmış olan temizleme ve aydınlatma vergisi de var. Bu ve benzeri vergilerin yükünü işçi-emekçi sınıflar çekecek. Hükümet çevrelerinde, Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalımlardan çıkabilmesi için "fedakârlıkların" toplumen değişik sınıfları arasında paylaşılması çağrı söyleniyor. Başbakan Ecevit'in Türk-İş ve DİSK Genel Başkanları ile birkaç hafta önce yaptığı görüşmelerde bu konuya değinildiği basında yer aldı. Maliye Bakanı da sözü edilen televizyon konuşmasında beklenen "fedakârlıklar"la ilgili örnekler verdi. Bakana göre, fiyatlardaki artış hızını geçen yılki düzeyin altında tutmak bile başarı olacak. Bu durumda, daha fazlasını beklemek, işçi ve emekçi sınıflar için öngörülen "fedakârlık" oluyor. Yine Bakanın sözleriyle, "diş gezilerin kısıtlanması yurttaslarımızdan beklediğimiz zorunlu bir fedakârlıktır". Aynı Bakan, 18 Şubat 1978'de Millet Meclisinde bütçe eleştirilerini yanıtlarken, "fedakârlıklar"ın paylaşılmadığı köklü eşitliğin yeni bir örneğini verdi: "Merkez Bankası en zorunlu maddeler için transfer yapamamaktadır. İlaç, serum, kağıt bunlardan birkaçı. İş adamı gemi yapmış, 50 bin dolarlık pervane motorunun dövizini transfer edemiyor."

Müezzinoğlu, Yankı dergisinin 19 Şubat 1978 tarihli sayısında yer alan demecinde ise şunları söylüyor: "Biz çalışan kesimlere, enflasyonun yükünü gerçekte kendilerinin çektiğini, bunun baskısını kaldırmakta kararlı olduğumuzu anlatabilirsek, halkımızdan destek göreceğimize inanıyoruz."

Kimler için, neleri feda edecekler?

Anlatılabilmeli olmalı. Aynı derginin bir sonraki sayısında bir sanayicinin tepkisi şöyle: "Sorunların çözümü ve bütün bu güçlüklerin yenilmesinde, bütün ülkenin, hükümeti, muhalefeti, işçisi, işvereni, sanayicisi, memuru ve tüm halkıyla kurtuluşun sonrasına değil Türkiye'nin kurulmasındaki azimli, bütünleşmiş, itidihla hareketi halinde başarıya ulaşacağı kanısındayım."

FEDAKARLIĞIN GÖNÜLLÜ TALİPLERİ

Gemi yapan iş adamının, yılın büyük bir bölümünü yurt dışında geçiren kızının katlanmak zorunda kaldıkları "fedakârlık" ortada. Her ne kadar ağır bir fedakârlık da olsa, bunların yurtseverlikleri ve bağlı oldukları "kurtuluş sonrasının itici ruhu" sayesinde buna katlanabilecekleri biliniyor. Fiyatların geçen yıldaki kadar artmayacağı avuntusuyla yaşamak zorunda bırakılan işçinin, ilaç bekleyen hasta çocuğunun ise buna ne kadar katlanabilecekleri belli değil.

Belli olmaması onlar adına ortaya çıkılmasını engellemiyor. Ünlü sosyal demokrat sendikalarından Yol-İş Federasyonu Genel Başkanı Halit Mısıroğlu, 18 Şubat tarihli gazetelerde yayımlanan basın toplantısında şunları söylüyor: "İşçiler ve hükümetçe ortaklaşabilececek bir süre için ücret zamlarının hayat pahalılığı oranını aşmamasını, buna karşılık konut kiralılarının dondurulmasını, temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarının kontrol altına alınmasını, asgari ücretin vergi dışı bırakılmasını ve yetkili bir işçi-hükümet komitesi kurulmasını öngören bir Yol-İş planı hazırladık."

Bundan bir iki gün sonra basın bir mektubu duyurdu. DİSK Genel Sekreteri Fahmi İşçikar'ın Başbakan Ecevit'e gönderdiği bir mektup. DİSK'in yeni hükümete sunduğu koşulsuz destek ile "fedakârlar" listesini tamamlanmış oldu.

Belki, eksikliğe. Bütün bunlara bir de yasal ve kurumsal düzenlemeleri eklemek gerekiyor. Eklemek için çalışmalar başlatıldı. Basında yer aldı ve henüz

yalanlanmadı. Bir yanı ücretlerin sınırlandırılması ile ilgili. Bu amaçla, İskandinavya'nın demokratik sosyalist ülkelerinden çok demokratik yöntemler araştırılıyor. Öte yanda ise, sendikaların ve serbest işçilerin daha sıkı denetlenmesi var. Vergi mükellefleri birbirlerini, hükümetler sendikaları denetliyor.

Bütün bu desteklerle yeni hükümet 1981 seçimlerine hazırlanıyor. Bütün bu desteklerle yeni hükümet 1981 yılına çıkabileceğini hesaplıyor. Televizyonda Maliye Bakan'ının ağzından açıklandı. Birer yıl süreli üç aşama öngörülüyor. Birinci yıl geriye gidışı durdurma, ikinci yıl çeki-düzen verme ve toparlanma ve üçüncü yıl da canlanma yılları olarak niteleniyor. Büyüme hızının düşük tutulması, kamu harcamalarının ve yatırımların kısıtlanması ise ilk yılın belirgin özellikleri olacak. Bunların işçi ve emekçi sınıflardan yana sonuçlar vermeyeceği biliniyor.

SİHİRLİ DEĞNEKTEN "GERÇEKÇİLİĞE"

CHP birkaç zamandır "tek yol" olarak ortaya çıktı. Öyle gösterildi. Seçimlere faşizmi önleyeceğini, cinayetleri durduracağını söyleyerek girdi. Elinde sihirli değneği vardı. Bununla iktidara gelecek, bununla Türkiye'yi kurtaracaktı.

CHP böyle hükümet oldu. CHP hükümet olunca değneğinin sihirli kalmadı. Sihirli değneğin yerini, içerde ve dışarda çok takdir edilen "gerçekçilik" aldı. CHP gerçeği olunca unutkanlığı arttı. Sihirli değnek sahibi olduğu günlerde söylediklerini unuttu. Unutmak zorundaydı. Unutmak zorunda olduğunu biliyor du.

Ama tarih unutmuyor. Tarihi yapan yığınlar unutmuyor. Unutulmaması gerekiyor. Emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kalınarak sorunlara çözüm bulunmanın olanağı ne Türkiye'de var, ne de başka bir ülkede. Kalıcı çözüm, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağının dışına çıkarak sosyalizmi hedef almaktan geçiyor. Yaşanan her gün bunun en sarsılmaz kanıtı.

ABERLİK"İN POLİTİKASI

AN Mesut ODABAŞI

derilemeyeceğine göre, istisna ve muafiyetlerin daraltılması ve vergi kapsamının genişletilmesi, şu anda yine eldeki temel amaçlardır."

Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu 23 Şubat 1978 gecesi televizyonda iki gazetecinin "ekonomik önlemler" konusundaki sorularını yanıtladı. Güngör Uras bu yanıtların kendisi için de verildiğini düşünmüş olmalı. Müezzinoğlu yeni vergilere ilişkin çalışmalarında izlenen ilkeleri şöyle sıraladı: 1. Vergi yükü düşüktür. Adaleti sağlayacak bir biçimde yükseltilebilir. 2. Vergi yasalarındaki boşluklar vergi kaybına neden olmaktadır. 3. Vergi yönetimi ve denetiminde aksamlar vardır.

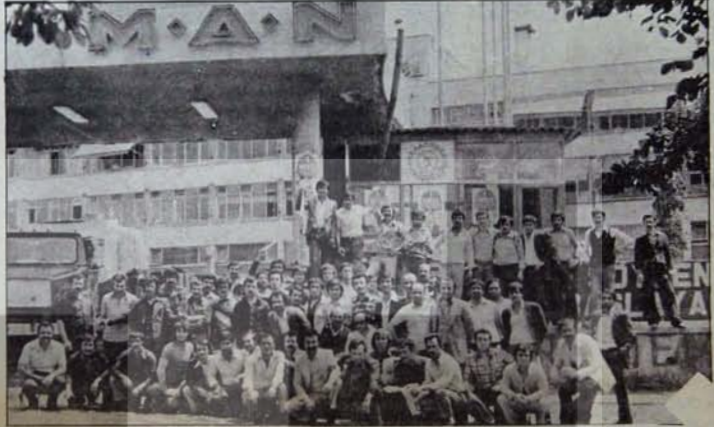
Bu üç noktada bir paralellik görülüyor. Ancak üçüncüsünde küçük bir ayrılık var. TOSİAD Genel Sekreteri, bu konuda alınabilecek önlemlerin kısa sürede sonuç vermeyeceği görüşünde. Oysa Bakan Müezzinoğlu daha iyimser. "Vergi yasalarını bilmedikleri için vergi kaybına neden olan mükellefler" bulunduğunu düşünüyor. Bunlara yasalar öğretilirse vergi kaybı azalacak. Ayrıca Bakan, şunları muştuladı: Vergi ödemeleri yayımlanacak. Bunun yaratacağı "psikolojik etki" altında kalacak olan mükellefler "birbirlerini denetleyebilecekler". "Türk Sanayici ve İş Adamları'nın, yukarıda verilen alıntıda da açıkça ortaya çıktığı gibi, öteki vergi mükelleflerini denetlemeye şimdiden gösterdikleri başarı, Bakanın iyimserliğine hak kazandırıyor.

KİMLER SIKINTIYA KATLANACAK?

Yeni vergilere ilişkin çalışmalarını yönlendiren ilk iki ilke yönündeki hazırlıklar tasarımı biçimini almış durumda. Bunlar arasında Anayasa Mahkemesince kaldırılmış olan temizleme ve aydınlatma vergisi de var. Bu ve benzeri vergilerin yükünü işçi-emekçi sınıflar çekecek. Hükümet çevrelerinde, Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalımlardan çıkabilmesi için "fedakârlıkların" toplumun değişik sınıfları arasında paylaşılması gerektiği söyleniyor. Başbakan Ecevit'in Türk-İş ve DİSK Genel Başkanları ile birkaç hafta önce yaptığı görüşmelerde bu konuya değinildiği basında yer aldı. Maliye Bakanı da sözü edilen televizyon konuşmasında beklenen "fedakârlıklar"la ilgili örnekler verdi. Bakanın göre, fiyatlardaki artış hızını geçen yılki düzeyin altında tutmak bile başarı olacak. Bu durumda, daha fazlasını beklememek, işçi ve emekçi sınıflar için öngörülen "fedakârlık" oluyor. Yine Bakanın sözeyle, "diş gezilerin kısıtlanması yurttaşlarımızdan beklediğimiz zorunlu bir fedakârlıktır". Aynı Bakan, 18 Şubat 1978'de Millet Meclisinde bütçe eleştirilerini yanıtlarken, "fedakârlıklar"ın paylaşılmasındaki köklü eşitliğin yeni bir örneğini verdi: "Merkez Bankası en zorunlu maddeler için transfer yapamamaktadır. İlaç, serum, kağıt bunlardan birkaçı. İş adamı gemi yapmış, 50 bin dolarlık pervane motorunun dövizini transfer edemiyor."

Müezzinoğlu, Yankı dergisinin 19 Şubat 1978 tarihli sayısında yer alan demecinde ise şunları söylüyor: "Biz çalışan kesimlere, enflasyonun yükünü gerçekce kendilerinin çektiğini, bunun baskısını kaldırmakta kararlı olduğumuzu anlatılabirsek, halkımızdan destek göreceğimize inanıyoruz."

EMPERYALİST-KAPİTALİST İLİŞKİLER
AĞI İÇİNDE KALINARAK SORUNLARA
ÇÖZÜM BULMA OLANAĞI NE TÜRKİYE'
DE VAR, NE DE BAŞKA BİR ÜLKEDE.
KALICI ÇÖZÜM, BU İLİŞKİLER AĞININ
DIŞINA ÇIKARAK SOSYALİZMİ HEDEF
ALMAKTAN GEÇİYOR. YAŞANAN HER
GÜN BUNUN EN SARSILMAZ KANITI.

Kimler için, neleri feda edecekler?

Anlatılabilmiş olmalı. Aynı derginin bir sonraki sayısında bir sanayicinin tepkisi şöyle: "Sorunların çözümü ve bütün bu güçlüklerin yenilmesinde, bütün ülkenin, hükümeti, muhalefeti, işçisi, işvereni, sanayicisi, memuru ve tüm halkıyla kurtuluşun sonrasına değil, Türkiye'nin kurulmasındaki azimli, bütünleşmiş, itici ruhla hareketi halinde başarıya ulaşacağı kanısındayım."

FEDAKARLIĞIN GÖNÜLLÜ TALİPLERİ

Gemi yapan iş adamının, yılın büyük bir bölümünü yurt dışında geçiren kızının katlanmak zorunda kaldıkları "fedakârlık" ortada. Her ne kadar ağır bir fedakârlık da olsa, bunların yurtseverlikleri ve bağlı oldukları "kurtuluş sonrasının itici ruhu" sayesinde buna katlanabilecekleri biliniyor. Fiyatların geçen yıldaki kadar artmayacağı avuntusuyla yaşamak zorunda bırakılan işçinin, ilaç bekleyen hasta çocuğunun ise buna ne kadar katlanabilecekleri belli değil.

Belli olmaması onlar adına ortaya çıkılmasını engellemiyor. Ünlü sosyal demokrat sendikalarından Yol-İş Federasyonu Genel Başkanı Halit Mısırlıoğlu, 18 Şubat tarihli gazetelerde yayımlanan basın toplantısında şunları söylüyor: "İşçiler ve hükümetçe ortaklaşabilececek bir süre için ücret zamlarının hayat pahalılığı oranını aşmamasını, buna karşılık konut kiralarnın dondurulmasını, temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarının kontrol altına alınmasını, asgari ücretin vergi dışı bırakılmasını ve yetkili bir işçi-hükümet komitesi kurulmasını öngören bir Yol-İş planı hazırladık".

Bundan bir iki gün sonra basın bir mektubu duyurdu. DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar'ın Başbakan Ecevit'e gönderdiği bir mektup. DİSK'in yeni hükümete sunduğu koşulsuz destek ile "fedakârlar" listesini tamamlanmış oldu.

Belki, eksiğiyle. Bütün bunlara bir de yasal ve kurumsal düzenlemeleri eklemek gerekiyor. Eklemek için çalışmalar başlatıldı. Basında yer aldı ve henüz

yalanlanmadı. Bir yanı ücretlerin sınırlandırılması ile ilgili. Bu amaçla, İskandinavya'nın demokratik sosyalist ülkelerinden çok demokratik yöntemler araştırılıyor. Öte yanda ise, sendikaların ve ser "kal mücadele"nin daha sıkı denetlenmesi var. Vergi mükellefleri birbirlerini, hükümetler sendikaları denetliyor.

Bütün bu desteklerle yeni hükümet 1981 seçimlerine hazırlanıyor. Bütün bu desteklerle yeni hükümet 1981 yılına çıkabileceğini hesaplıyor. Televizyonda Maliye Bakanı'nın ağzından açıklandı. Birer yıl süreli üç aşama öngörülüyor. Birinci yıl geriye gidışı durdurma, ikinci yıl çeki-düzen vermek ve toparlanma ve üçüncü yıl da canlanma yılları olarak niteleniyor. Bünyelime hıznın düşük tutulması, kamu harcamalarının ve yatırımların kısıtlanması ise ilk yılın belirgin özellikleri olacak. Bunların işçi ve emekçi sınıflardan yana sonuçlar vermeyeceği biliniyor.

SİHİRLİ DEĞNEKTEN "GERÇEKÇİLİĞE"

CHP birkaç zamandır "tek yol" olarak ortaya çıktı. Oyle gösterildi. Seçimlere faşizmi önleyeceğine, cinayetleri durduracağını söyleyerek girdi. Elinde sihirli değneği vardı. Bununla iktidar olacak, bununla Türkiye'yi kurtaracaktı.

CHP böyle hükümet oldu. CHP hükümet olunca değneğinin sihiri kalmadı. Sihirli değneğin yerini, içerde ve dışarda çok takdire edilen "gerçekçilik" aldı. CHP gerçeği olunca unutkanlığı arttı. Sihirli değnek sahibi olduğu günlerde söylediklerini unuttu. Unutmak zorundaydı. Unutmak zorunda olduğunu biliyor du.

Ama tarih unutmuyor. Tarihi yapan yığınlar unutmuyor. Unutulmaması gerekiyor. Emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kalınarak sorunlara çözüm bulmanın olanağı ne Türkiye'de var, ne de başka bir ülkede. Kalıcı çözüm, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağının dışına çıkarak sosyalizmi hedef almaktan geçiyor. Yaşanan her gün bunun en sarsılmaz kanıtı.

MESLEK VE KİTLE ÖRGÜTLERİNDEKİ SORUNLAR

Yavuz ÇİZMECİ

Meslek ve kitle örgütleri her zaman bilimsel sosyalist politikanın gündeminde olan bir konudur. Sadece, meslek ve kitle örgütlerine ilişkin bilgileri toplamak, bu örgütlerde olan biteni izlemek elbette yeterli değildir. Asıl gereksinim, kitlelerin bir araya geldiği çeşitli birimler olan meslek ve kitle örgütlerini, kitleleri gerçekten örgütlemek ve harekete geçirmek için yararlı birer araç haline getirebilmektir.

İşçi sınıfı hareketi, dünyanın dörtbir köşesinde ideolojik ve politik mücadelesini partisi ile verir. Geçmişte, bugün ve yarın geçerli olan mücadele biçimi budur. İşçi sınıfı partileri bir yandan işçi sınıfını ve emekçi kitleleri parti içinde örgütlerken, diğer yandan da meslek ve kitle örgütlerini oluştururlar, oluşturmaya destekler ve yönlendirirler. Çünkü ilk adımda kitlelerin ekonomik, demokratik, somut taleplerini örgütleyen sendikalar, memur, öğretmen örgütleri, benzeri meslek örgütleri, kooperatifler, kadın ve öğrenci örgütleri, aynı zamanda kitlelere biraraya gelişin yararlarını öğretir. Örgütlenmeyi bilince çıkarır. İşçi sınıfı hareketi bu örgütlenme bilincini politikleştirir. Bu yüzden işçi sınıfı hareketi kendi politik örgütlenmesini geliştirirken, kitle ve meslek örgütlerinin gelişmesini de teşvik eder. Onların örgütsel bağımsızlığa özen göstererek; ve onların işçi sınıfı hareketinin doğrultusunda birliğini sağlamaya çalışarak. Bu, kapitalist olduğu kadar sosyalist sisteme bağlı ülkeler için de doğrudur. Örneğin bugün Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerde meslek ve kitle örgütleri vardır. Partili ve partili olmayan pek çok kişi bu örgütleri üyedir. Ama bu örgütlerin tümü işçi sınıfı hareketinin doğrultusundadır.

KİTLE ÖRGÜTLERİ "ALMAŞIK" MI?

Bunların çoğu bilinmiyor. Sık sık söyleniyor. Ama aynı ölçüde uygulanmıyor. Kitle ve meslek örgütlerinin birer parti olmadıkları kabul ediliyor. Ama işçi sınıfı hareketine karşı bir almasıçlık olarak görülebiliyor. Diğer yandan yıllardır burjuvazinin dikti ettiği "meslek ve kitle örgütleri politika yapamaz" iddiasına karşı çıkılıyor. Ama meslek ve kitle örgütlerini tamamlıyarak politika dışı, "partiler üstü" bir konumda görüp, kitleleri politikadan uzak tutmaya çalışanlar da çıkıyor. Meslek ve kitle örgütleri, ya tamamen politik bir örgütlenme gibi gösterilmek isteniyor, ya da tümüyle ve en genel anlamıyla dahi politika dışında tutulmak. Her ikisi de yanlış.

En geniş tabanlı, ilkeki, kalıcı bir kitlelik için...

BİLİMSEL SOSYALİSTLER HER DÖNEM GERÇEKÇİ ÖNERİLERDE BULUNURLAR, SOMUT HEDEFLER GÖSTERİRLER. KISA VADEDE OLMASI MÜMKÜN HEDEFLER YANINDA, DAHA UZUN VADELİ HEDEFLERİ DE DİLE GETİRİRLER. YİNE BİLİMSEL SOSYALİSTLER GÜÇBİRLİKLERİNİ SOMUT SORUNLARA BAĞLARLAR.

Mücadele Deneyimi yayılıyor.

Türkiye İşçi Partisi, "Örgütülü Birleşik Güç Yenilmez" broşüründe kitle ve meslek örgütlerini nasıl değerlendirdiğini bir kez daha açıkladı. "Gerek işçi sınıfının politik ve ekonomik mücadelesi, gerekse emekçi aydınların önemli bir kesiminin hak ve çıkarlarının savunucuları TÖB-DER, TUM-DER, TMMOB, TÜTED gibi demokratik meslek ve kitle örgütleri her geçen gün etkinliklerini daha da arttırmaktadırlar. Demokratik mücadelenin ancak ve ancak kitle çalışması, kitle direnişi, kitle mücadelesi ile başarılabileceği temel ilkesi, bu örgütlerin çalışmalarıyla her geçen gün biraz daha geniş ölçüde yaşanmakta, yanlış görüşler saf dışı kalmaktadır. Demokratik kitle örgütlerinin sayıca çoğalmasının, şube ve üye sayılarında önemli artışlar sağlanmasının yanı sıra, görevleri hakkında giderek daha büyük bir açıklığa kavuşulmaya başlanması da son derece olumlu bir gelişmeyi ifade etmektedir." (TIP MYK 13-14 Ağustos 1977 tarihli toplantısında kabul edilen, "Örgütülü Birleşik Güç Yenilmez" broşürü, s.13)

YANLIŞLAR VE OLUMLU SONUÇLAR

Meslek ve kitle örgütleri, 1977'nin son dört ayında ve 1978'in ilk günlerinde kitle çalışması, kitle direnişi ve kitle mücadelesi bakımından gerçekten önemli deneyler yaşadı. MC'nin anti-demokratik baskılarına, faşist saldırılarına karşı kitleleri harekete geçirmede önemli dayanak oldu. Antalya'da, Adana'da, Niğde'de, Bursa'da, İzmir'de, Giresun'da, Eskişehir'de, Hatay'da anti-faşist anti-emperyalist kitle gösterileri yapıldı. Bilimsel sosyalistler bu gösterilerin tümünün içinde yer aldılar. Yerel koşullara göre kiminde partililer olarak, kiminde ise bizzat Türkiye İşçi Partisi örgütü olarak. Kitle hareketleri için ortak toplantılar yapıldı. Güçbirliği platformları oluşturuldu. Bu platformlarda ve düzenlenen kitle hareketlerinde birçok yanlış eğilim ve uygulama olmadı değil. Ama yanlışlar, olumlu sonuçları zedeledi. Bilimsel sosyalist olarak TIP'iler yanlışlara karşı, güçbirliği için dıdd ve sabırlı bir çaba harcederler. Kitle hareketlerinin önemini vurguladılar.

CHP iktidarıyla birlikte meslek ve kitle örgütleri bir dönüm noktasına geldi. Bu noktada iki olanak görüldü: Ya bu örgütler CHP'nin kadro örgütü olacak, CHP politikasının destekçileri olarak buna kitleler için gerekçeler hazırlayacaklar. Ya da örgütledikleri kitlelerin sorunlarına sahip çıkacaklar, kitlelerini ekonomik ve demokratik hakları için harekete geçirecekler. Tabii, ikincisinin doğruluğuna kuşku yok. Demokratik haklar mücadelesinin anti-emperyalist mücadeleyi sadece parlamento aritmetiğine dayandırmak düşünülemez. Mücadeleyi parlamento dışında kitle hareketleriyle de birleştirmek, geliştirmek ve yönlendirmek zorunludur. Bu da kitlelerin somut sorunlarına, ekonomik, demokratik haklarına sahip çıkması mümkündür. TIP'iler meslek ve kitle örgütlerinde bu yolu seçmişlerdir.

CHP'İN GENEL TAARRUZU

CHP, meslek ve kitle örgütleri konusunda seçimini yapmıştır. Almasıç örgütlerin kurulması mümkün olan alanlar da hemen CHP yanlısı örgütler kurulmuştur. Memurlar alanında TUM-PER-SONKON zaten vardı. Ayrıca demokratik solcu teknik elemanlar, demokratik solcu gençler yeni örgütlenmelere gitmektedir. Almasıç mümkün olmayan alanlarda kitle örgütlerinde yönetimi eline geçirmek için CHP'nin genel bir taarruzu söz konusudur. Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de demokratik solcu muhendisler bazen kendi başlarına, bazen çeşitli ve kendî görüşleriyle en ufak uzlaşma düşünülemezcek ittifaklarla meslek odalarının seçimlerine katılmaktadırlar. Ülkede iktidarda olan CHP'yi, meslek odalarında da iktidara kalmak için yoğun bir çaba içindedirler. Bu, CHP'iler için doğal sayılabilir. Ama doğal olmayan, CHP'ilerin sırf kitle örgütlerinde iktidara olabilmek uğruna uygar olmayan yöntemlere başvurmakta, hatta kongre basmaları kadar giden davranışlarda bulunmaktan çekinmemeleridir.

CHP dışı ve TIP'li olmayan, sol'un bir kesiminin tutumu da sonuçta aynı yola çıkmaktadır. Bu kesim, CHP'ye sözde eleştirel açıdan bakmaktadır. Oysa son genel ve yerel seçimlerdeki politik tavır alışları bir yana, CHP'ye karşı eleştirel yaklaşım, örgüt kitlelerinin mesleki ve ekonomik dayanışması bakımından da sözde kalmakta devam etmektedir. Ankara Belediyesinde CHP'li yönetimin geniş işçi ve teknik eleman kıyımına karşı, kendisine devrimci, sol'dyen bu kesim TUM-DER ve TUTED'li protestolarında yalnız bırakılmışlardır. Güçbirliği platformlarını atalete terk etmekten yanadırlar.

SOSYALİSTLER EN ÖNDE OLACAK

Oysa bilimsel sosyalistler her dönem gerçekçi önerilerde bulunurlar, somut hedefler gösterirler. Kısa vadede olmasın mümkün hedefler yanında, daha uzun vadeli hedefleri de dile getirirler. Yine bilimsel sosyalistler güçbirliklerini somut sorunlara bağlarlar. Kısa ve uzun vadeli hedeflerini yana olanlarla birlikte, ve bu hedeflere ulaşmak için çalışırlar. "Devrimcilik" lafta kalıp kalmadığı da böyle anlaşılır.

İçinde bulunduğumuz dönemde bu, bir kez daha anlaşılacaktır. Emperyalist me karşı, demokratik haklardan yana olanlar ve olmayanlar bir kez daha açıkça ortaya çıkaracaktır. Meslek ve kitle örgütlerinin 1978 çalışması ve uygulama programları, buna dayalı olması gereken çalışmalarını bu bakımdan önem taşımaktadır.

Tüm çalışanların grevli ve toplu sözleşmeli sendikal haklarından yana olanlar; yönetimin demokratikleştirilmesinden, bu konuda S.S.K. ve İller Bankası örneklerinde görüldüğü gibi uzun ve özverili mücadele deneylerinin yaygınlaştırılmasından yana olanlar; MEYAK kesintilerinin durdurulmasından yana olanlar; Enefi Ajansı ve benzeri emperyalist örgütlerden çıkılmasından yana olanlar. Önümüzdeki dönemde belli olacaktır. Kitle çalışmasından, kitle direnişinden, kitle hareketinden yana olanlar belli olacaktır. Meslek ve kitle örgütlerini gerçek rayına oturtacak, örgütülü kitle mücadelesini sürdüreceği olanlar onlar olacaktır. Onların en önünde de her zaman olduğu gibi bilimsel sosyalistler olacaktır.

DOĞU'DAKİ OYUNA DİKKAT

Necati SİYAHKAN

Sosyalist harekette, ilk başta birbirinden kopuk ve bağımsız gibi görünen olguları belirli bir bütünlük içinde değerlendirebilmek, bu olgular yanyana getirildiğinde ortaya çıkan bazı sonuçlara dikkat edilebilir çok büyük önem taşır.

Bugün Doğu sorununda da, soruna bu açıdan yaklaşmak gerekmektedir. Eldeki veriler ve olgular, belirli bir bütünlük içinde, yolaçabileceği sonuçlara birlikte düşünüldüğünde, CHP iktidarında Doğu politikası üzerinde dikkatle durulması büyük önem taşımaktadır.

Üzerinde duracağımız olgulardan ilki, Doğu'daki yerel demokratik örgütler ve bunların konumudur. Bu örgütler, aynı zamanda çeşitli yayın araçlarıyla da toplumsal gelişmelerde etkinlik sağlamak istemektedirler. Sayıları çok olmakla birlikte, bu örgütlerin ve yayımların arasında şu iki ortak özelliği bulmak mümkündür: Birincisi, örgütlenmeleri ve örgütlerinin yapıları gereği, bunların tümüne yakın bir bölümü oturmuşluktan, disiplinden, temsil ettikleri kitleyi harekete geçirmekten uzak ve çoğu zaman da provokasyona açıktır. Bir başka deyişle, bu örgütler Doğu'daki demokratik birikimi doğru mücadeleye kanaliz edecek nitelikte ve oturmuşlukta bir örgütsel yapıya ve anlayışa sahip değildir.

İkinci önemli ortak özellik olarak, bu örgütlerin tabanlarındaki politik şekilsizlik dikkati çekmektedir. Gerçi çok "devrimci" çok "hızlı" şeyler söylenmekte, yazılmaktadır bu örgütler tarafında. Ancak örgüt tabanı, bir türlü aşılmasını siyasal körlük nedeniyle ile neredeyse tümüyle amorf bir nitelik taşımakta, batta sosyalizm düşmanı bir milliyetçilik anlayışı bile bu "demokratik" örgütlerde geniş kabul görmektedir. Demokratik birikimin boyutlarına rağmen, Doğu'nun yapısına ters düşmesine rağmen, faşist partinin Doğu'da güçlenebilmesinin nedenleri arasında, örgütlerin sayılan niteliklerinden doğan zaafı da bulunmaktadır.

Türkiye genelinde demokratik kitle örgütlerine bulaşan hastalık, Doğu'da kendini daha ağır bir biçimde hissettirmektedir. Özellikle Doğu'da demokratik kitle örgütü yönetimlerinin önemli bir bölümü, mücadeledeki yerlerini ve konularını net bir biçimde kavrayabilmiş değildir.

Örgütsel yapının oturmuşluğuna rağmen, tabanlarının amorf karakterine rağmen, tabanlarında milliyetçilik adına sosyalizm düşmanı unsurların bulunmasına rağmen, bu örgütler bala "sosyalizm mücadelesi veren" örgütler olduklarını iddia edebilmektedirler.

Dikkat edilmesi gereken ikinci nokta ise "asyasız" sorunudur. Çınayet ve

saldırı olayları, Doğu'da özel bir önem, politik bir anlam taşımaktadır. Siyasal çınayetlerin giderek daha çok Doğu illerine kayması, genelde uygulanan bir planın varlığı konusundaki kuşuklara doğruluk kazandırmaktadır. Özellikle son yıllarda ve nihayet son aylarda artan saldırı ve çınayet olayları, Doğu'da uygulanan özel bir baskı ve terör kampanyasının temeli ve gereksesi haline getirilmek istenmektedir.

Öteden beri bilinmektedir ki, Türkiye öçeğinde işçi sınıfı hareketi ne zaman gelişip güçlene, yeni adımlar eşliğinde olsa Doğu'da mutlaka bir "sorun" yaratılmakta, ya da provokasyon ortamı geliştirilerek varolan sorunların yeni boyutlar kazanması körüklenmektedir. Günümüzde de bu uygulamanın içinde bulunduğunu gösteren sayısız kamtlar vardır.

Buraya kadar söylenenler ilk bakışta bağımsız ve birbirinden kopuk olgular olarak görülebilirler. Ancak bir, son zamanlarda uygulanan provokasyon ve olayları tırmandırma çabaları göz önüne alındığında, iki, yerel örgütlerin ne yazık ki ilkesiz, tutarsız ve provokasyona açık yapıları ve anti-sosyalist tabanları düşünüldüğünde, ortaya tehlikeli birleşim çıkmaktadır. Kısacası, Doğu'da, gerçekten demokrat, ilerici, sosyalist hareketin güçlenmesi ve "ezilmesi" için yağ, un ve şeker ortadadır, hazırdır. Niyetler, "helva"nın oluşturulması doğrultusundadır.

Bu noktada "helva"nın ortaya çıkması için son adım olan, CHP iktidarının niteliği de dikkate alınmalıdır. Cumhuriyet Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkların abartılması, gerçekten önemli bir yanıttır. Ancak özellikle Doğu sorunu ve Doğu'da uygulanacak politika söz konusu olduğunda, CHP'nin tarihsel ve bugünkü konumu sonucunda AP'den daha da az farklı oluşu üzerinde durulmalıdır. CHP'nin bugün giderek sağa kayan konumu, sermayeye güvence çabalarında boyutların giderek arttırılması gibi unsurlar bu partinin Doğu sorunu konusundaki geleneksel tutucu tavrı ile birleştirildiğinde, önümüzdeki dönemde titiz olanın zorunlu olduğu kendiliğinden ortaya çıkar.

İşçi sınıfının politik harekete, Türkiye öçeğinde gelişme gücüne durumundadır. Burjuvazi, bir süreçte hiç bir zaman kayıtsız kalmamıştır. Kayıtsız olmayan burjuvazi, Doğu'ya ilişkin operasyon ve provokasyonları her zaman işçi sınıfı hareketine karşı kullanmasını bilmiştir. İşte bu veriler altında, "yağ", "un" ve "şeker" in hazır olması, tehlikenin boyutlarını daha da arttırmaktadır.

Bu konuda, sosyalist harekete düşen görev, her zamankinden daha da ağırdır.

Afetzedeler, afet zenginleri ve CHP'liler

İzmir'in Yeşildere semti "beyelan bölgesi". Yani, bu bölgedeki evler en ufak bir sarsıntıya yıkılabilir, içindeki insanlar her an ölüme karşı karşıya gelirler. Bu bölgenin halkı, yıllardır bu korkuyu yaşıyor. Heyelanın etkileri saklanamaz hale gelince, MC konuya el atmak zorunda kalmıştı. Bakanlar İzmir'e gidip demeçler vermiş, "vaad"lerde bulunmuştu. Sonuçta bölgede yalnızca 326 ev için "oturulamaz" raporu verilmiş, bu evlerin yıkılacağı, yerlerine yenilerinin yapılacağı bildirilmişti. Yeni evler yapılsa kadar da, açıkta kalanlara 1000 liralık kira yardımı yapılacaktı. Bir yıla geçti, ortada ne yeni evler var, ne de kira yardımı. Dört ay ödenen kira yardımından daha sonra vazgeçilmişti. Bu arada, hemen hemen tüm evler yıkılacak hale gelmiş. Her geçen gün, Yeşildere semti "afet bölgesi" olmaya biraz daha yaklaşıyor.

"OLMAMIZI MI BEKLİYORLAR?"

Seçimler boyunca CHP'li milletvekilleri adaylarından bol bol "vaad"ler alan ve CHP iktidara gelince sorunlarının çözümleneceğinden umutlanan Yeşildere'liler, aradan iki aya yakın zaman geçip de ses soluk çıkmayınca tertipleri anlatmak için Ankara'ya geldiler. Seçim öncesinde günde belki on kez gördükleri CHP'li milletvekillerini görüp, bu işin öyle "savsaklanacak bir iş" olmadığını anlatmak istiyorlardı. İstiyorlardı ki, çözümlenemeyen ölüme karşı karşıya gelmeden el uzatılsın. Ana, CHP'li milletvekillerini bulup konuşmak mümkün olmadı. Hepsinin de çok fazla işi vardı.

Çok "meşgul"lerdi. Yeşildere'liler, "Beş dakika, fazla değil. Hatırıatıp, ne yapıp yapıp öğrenip, gideceğiz" diyorlardı, ama "CHP'li milletvekilleri başka konularla "meşgul"lerdi. Yüksek politika dururken, böyle basit işlerle uğraşmanın zamanı değildi.

AFET ZENGİNLERİ

Yeşildere'liler, CHP'li milletvekillerinden "umut"u kesince, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nde bir basın toplantısı düzenlediler. Hükümet, Yeşildere semti baskını ölüme terkederken, afet zenginlerinin arsa spekülasyonlarıyla milyonlarına milyonlar kattıklarını anıttılar. Bunlardan bir tanesi, AP Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı idi. Buldanlılar, halkın acularından keselerini dolduruyorlardı; CHP'li de "parlamentar demokrasi"ye olan saygılarından olacak, bu işe göz yumuyorlardı.

"BİZ BU DEVLETE OGULLARIMIZI-KARDEŞLERİMİZİ VERDİK"

Basın toplantısında, yaşlı bir Yeşildere'li bağı yanık konuşuyordu: "Biz bu devlete Kurtuluş Savaşında babalarımızı, Kore'de oğullarımızı, Kıbrıs'ta kardeşlerimizi verdik. Bir de habire vergi verdik. Ama devlet bize birşey vermedi." Umutla bekledikten CHP hükümetinden de ses çıkmayınca artık inanmışlardı: "Bu devlet bizim devletimiz değilmiş". Ve acıyla ekliyorlardı: "Yeşildere'de her an bir facia olabilir."

CHP, onlara uğraşmayacak kadar "meşgul"

Sedat'ın "Entebbe" operasyonu bozguna uğradı

Kimin kurbanı?

Önceki Pazar günü Larnaka havaalanında ellerinde bazı rehnelere birlikte bulunan Filistin'li gerillaları ele geçirmek amacıyla Mısır bir baskın düzenledi. Mısır'ın, her türlü uluslararası ilişki ilkelere çiğnerek düzenlediği baskını andırıyor. Ancak bu kez, Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin hükümlerine hakları hiçe sayılarak girişilen saldırganlık, tam bir bozguna uğradı. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti, Sedat yönetiminin bu korsanca eylemini, egemenlik haklarını savunma kararlılığını gösteren bir dersle cevapladı. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin güvenlik kuvvetleri, Sedat'ın korsanlarına fırsat tanımadı.

Sedat yönetiminin bu son girişimi ile İsrail'in "Entebbe baskını" arasındakiler benzerlik, sadece biçim bakımından geçerli değildir. Sedat yönetimi Larnaka baskını ile, tıpkı İsrail'in siyonist yönetimi gibi, saldırgan dürtülerini tatmin edebilmek için uluslararası hukukun temel ilkelerini çiğnemekten, halkların bağımsızlığına karşı kayıtsız şartsız gösteril-

mesi gereken saygıyı ayaklar altına almaktan çekinmemiştir. Bu pervasızlığın temelinde, her iki ülkenin yönetiminin de, uluslararası konumunu güçlendirmeye, emperyalizmin itaatkâr hizmetkarı görünümünden sıyrılabilmeye umutlarını tamamen yitirmiş olmaları yatmaktadır. İsrail'in Entebbe'deki, Mısır'ın ise Larnaka'daki baskını, bu iki ülkenin başına çöreklenmiş olanları, dünyanın lanetli gericiileri arasındaki yerlerine daha sıkı yerleştirmiştir.

Fakat Larnaka baskını, bu türden maceraperestler için iyi bir ders de olmuştur. Günümüzde hiç kimsenin, kimlik kartı ne olursa olsun, devletlerin hükümlerine haklarını çiğnemesine rıza göstermesini beklemesi, buna karşı boyun eğileceğini umması mümkün değildir. Ergeç gereken cevabı alması kaçınılmazdır. Kıbrıs Hükümeti, Sedat'ın korsanlığına karşı takınılması gereken tavır, hiçbir tereddüt kapılmadan olarak, maceraperestlerin hakettiği ders vermesini bilmiştir.

Mısır'daki Sedat yönetiminin doğru-

dan doğruya Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'ni hedef alan son girişimi, başka bir konuya da açıklık getirmiştir. Böylece Mısır'ın bugüne kadar Kıbrıs konusunda izlediği iki yüzlü tutum da açığa çıkmıştır. Emperyalizm ve siyonistlerle uzlaşarak, onlarla ele Ortadoğu ve Akdeniz halklarına karşı sinsice planlar peşinde koşan Sedat yönetimi, yakın zamanlara kadar Kıbrıs konusunda "süret-i haktan yana" gözükmeye politikasını sürdürmüştür. Gerçi Sedat'ın dramatik Kudüs gezisinin hemen ertesi-nde Türkiye'deki MC Hükümetinin dışişleri bakanının Sedat'ı ziyarete gönderilmesi, Sedat'a Kıbrıs konusunda da verilmesi istenen mesajı bir ölçüde belli etmiştir. Fakat son "Lefkoşe baskını", Mısır yönetiminin, emperyalizmin Doğu Akdeniz'deki işbirlikçisi rolünü bütünüyle açığa çıkarmıştır. Mısır yönetimi, son girişimiyle, hem Filistin halkına karşı beslediği doymak bilmeyen nefreti açığa vurmuş, hem de bölgede gerginliği artırma çabalarına büyük bir hizmette bulunmuştur.

Sedat yönetimi, emperyalizme yaptı-

ğı bu hizmete karşı beklediği ödülle durumunu biraz olsun onaracağı sanıyorsa, aldanmaktadır. Tam tersine Mısır yönetimi, bundan böyle, yüzündeki lekeyi temizlemeye hayalinden bile geçirmemeli.

Sedat'ın kendine özü "Entebbe" operasyonunun bozguna uğratılmasına misilleme olarak Kıbrıs'ın Devlet Başkanını tanıması iddiasını ortaya atması, bir panik ifadesinden başka bir şey değildir. Sedat, Kıbrıs'ın sınırlarını tanımadığını ilan ederek, gerçekte Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını reddettiğini belli etmiştir. Sedat, bu girişimiyle, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı ortadan kaldırmayı amaçlayan emperyalist ve gerici güçlerin desteğini kazanabileceğini ummuş olabilir. Fakat Arap dünyasının baş haini unutmamak ki, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin varlığını yok saymak, onun elinde değildir. Kıbrıs, BM'nin eşit haklara sahip tam bir üyesidir. Ayrıca hiç kimsenin özel olarak varlığını belgelenmek zorunda değildir. İsterse Sedat yine "kendi çapında eğlenebilir"!!

"Ulusal savunma kavramı" perdesi arkasında

ANTİKÖMÜNİZM YENİDEN KIRBAÇLANIYOR

Geçtiğimiz hafta içinde bütçe görüşmeleri dolayısıyla "ulusal savunma kavramı" üzerindeki tartışmalar yeniden alevlendirildi. Meclis'teki faşist AP ve MHP sözcüleri, gerici basının önceden planlanmış desteğini de arkalarına alarak, "kontr-gerilla" tartışmaları sırasında başvuran taktiği yeniden piyasaya sürdüler. CHP iktidarının, "yeni bir ulusal savunma kavramının oluşturulacağı" yönündeki açıklamaları ele alınarak, antikomünist propaganda yoğunlaştırılmaya, yüksek bürokrasideki militarist çevreler yeni faşist tepiler için heveslendirilmeye çalışıldı.

CHP iktidarının "yeni ulusal savunma kavramı" üzerindeki açıklamaları, gerçekte Türkiye'nin emperyalizme ve NATO'ya bağımlılığında hiçbir köklü değişikliğe yol açabilecek nitelikte olmamıştır. Nitekim CHP iktidarının Milli Savunma Bakanı, bütçe görüşmeleri sırasında, "Türkiye'nin ulusal güvenliği ni NATO içinde kalarak sağlamaya" çalışılan bir politikayı benimsediklerini vurgulamaya çalışmıştır. Böyle bir politika, ne Türkiye'nin emperyalist bloklara bağımlılığını bir ölçüde de olsun hafifletebilecek. ne de Türkiye'nin ban-

tan yana bir politika izleyebilmesine/olabilmek yaratabilecektir.

Fakat gerici güçler, Türkiye'nin NATO'ya bağımlılığının kamuoyu önünde bir tartışma konusu olmasına dahi tahammül gösterememektedirler. Gerici güçler "NATO üyeliğinin Türkiye'nin ulusal güvenliğini sağlamaya tek başına yetmediğinden" söz edilmemesi bile, çıkarları için bir tehdit olarak görmekte-dirler. Bu yüzden, bir leğitli ile, yüksek bürokrasideki belli militarist çevrelerin kanadına sığınmaya, bu çevrelerin faşist özelemlerini kirbaçlamaya çalışmaktadırlar. AP ve MHP, tıpkı "kontr-gerilla" tartışması sırasında yaptığı gibi, şimdiki "ulusal savunma kavramının gözden geçirilmesi" isteğinin "silahlı kuvvetleri yıpratmayı" amaçladığı" propagandasına sarılmışlardır. Böylece CHP iktidarını, "ulusal savunma kavramı" konusunda ortaya attığı, gerçekte NATO'ya bağımlılığı meşrulaştırmaktan başka sonuç vermeyen geçersiz görüşlerinin de gerisine çekilmeye, açığa NATO şaşakçısı ve koyu antikomünist bir çizgide oturmaya zorlama hesabını yapmaktadırlar.

12 Mart faşizminin baş oyuncularımdan AP'li Eiverdi'nin Meclis'teki konuşması, antikomünist laf ebelliliğinin en azgın örneğini vermiştir. Eiverdi, NATO'cu kurmayların, NATO ülkelerinde demokrasi ve sosyalizm güçlerine karşı iç savaşlar çıkırtmak amacıyla tezgahladıkları modası geçmiş "dolaylı savaş" doktrinlerini yeniden piyasaya sürmüştür. Sözde "dış kaynaklı iç tehlikeye karşı" sivil halkın silahlendirilmesini öngören bu doktrin canlandırılmak için Eiverdi şöyle diyor:

"Bugün Türkiye'de ateşsiz harp sürmektedir. Türkiye'yi parçalamak, birliğe kırdırmak için, yani kaley içinden fethetmek için distant büyük etikler mevcuttur... örgütlerin tamamı dışardan talimat almaktadır... Bu sebeplerle ki asarımızda gerilla teşkilatına ve özel harekât önem verilmektedir. Silahlı kuvvetlerimiz bu konuda gerekli teşkilatı kurmuştur."

Eiverdi'nin bu sözlerinin amacı, "yeni ulusal savunma kavramı" tartışmalarını en sürerek yüksek bürokrasideki militarist çevrelerin antikomünist, faşist özelemlerini kirbaçlamaktır. Millet Mec-

lis'in aynı oturumunda yine 12 Mart'ın baş aktörlerinden Türbin'in, "millî ordu yerine partizan milis kuvvetlerinin kurulması istendiği" yolunda ortaya atıldığı iddialar da aynı plannın bir parçasıdır.

Gerici güçler, "dış kaynaklı iç tehlike" meselesini öne sürerek başlatılmak üzere, elbette kendi kendilerinin emsaret bulmuş değillerdir. Onları yönlendiren karışık faşist odaklardır. Fakat iş burada bitmemektedir. Son Yüksek Askerî Şura Toplantısı sırasında, Başbakan Ecevit'in "dış kaynaklı bir iç tehlikenin her zaman ve her ülke için söz konusu olabileceği", "bu tür saldırılara karşı da gayriharbi savaş önlemlerinin alınabileceği" yönündeki açıklamaları, faşist odakların demagoji kampanyasını hızlandırmaları için önemli bir mülzeme sağlamıştır. Gerici, militarist çevrelere güvence veremeyen utan bir tür çevrelerin başka bir sonuç vermesi de beklenemez. Kimilerinin olumlu bir yöne yönelmiş sandığı birtakım girişimler, tutarlılıkta yoksun olduğu sürece, ergeç geri tepmeye ve tam tersi sonuç doğurmaya mahkumdur.

ZİYARETLER VE GÖRÜNTÜNÜN ÖTESİ

Raşit KAYA

Diş ilişkilerde canlılık geçtiğimiz bafta da devam etti. Ankara'da birçok yabancı heyet ağırlanıyor. Yoğunlaşan diş ilişkiler Türkiye'de yeni kurulan bir hükümetin girişkenliğine bağlamak, ya da bu hükümetle ilişkilerde girmek isteyen diş unsurların niyetleriyle açıklamak gerekçeli ve yeterli bir yaklaşım olamaz. Artan diplomatik trafiğin temel nedenleri kuşkusuz Türkiye'nin derinleşen ve ivedi çözümlere gereksinilen ekonomik ve politik sorunlardır. Sorunların ertelenemez biçimde dayatması, Türkiye'nin diş politik ve ekonomik ilişkilerinin bu sorunlarla doğrudan ilişkileri, kaçınılmaz olarak yoğun diş temasları da bidikte getirmiştir.

Çağımızın toplumsal ve teknolojik gelişmelerinin yoğunlaştığı uluslararası ilişkiler günümüzde belirli bir süreklilik kazanmıştır. Süreklilik zaman zaman ilişkilerin önemli bir bölümünü de devletler ya da uluslararası kuruluşlar arasında sürdürülen ikil görüşmelerdir.

Bu tür ilişkiler değerlendirirken dikkati olmak, uluslararası yaşamın genel yapısı içerisinde biçimsel ilişkilerde, daha derin oluşumların görüntüsü, hazırlanmış olabilecekleri ayrıt edilebilir önemli bir konu olarak belliktedir. Böyle bir ayrıntı yapımına, olayların bütününe kavuşturulması, özün, temel nedenlerin ortaya çıkarılabilmesi için vazgeçilmez bir koşuldur.

Ankara'daki yabancı beyetlerin bir bölümünün olağan, biçimsel ilişkiler ya da bazı teknik konular görüşmek için geldikleri görülmüyor. Böyle beyetlerle görüşmeler sonunda olumlu ya da olumsuz ivedi somut sonuçlara ulaşılması beklenilebilir. Bir kısmı delegasyonların ziyaretleri ise, ilk bakışta "nezaket" kuralları çerçevesinde yapılmış, somut kararlara ulaşmayı amaçlamayan, böyle kararların beldenimeneceği görünümünde olmalarına rağmen, daha genel bir oluşumun parçası olarak çok daha derin anlamlar kazanabilir.

Bu çerçevede içerisinde de alındığında, AET parlamentosu sosyalist grup delegasyonunun ziyaretleri, beyetin karar alma, bağlantı yapma yetkilerinden yoksun oluşu nedeniyle, diplomatik dilde ifade edildiği gibi bir "nezaket" ziyaretinin ötesine geçmesini gerektirir. Ancak delegasyonun gerek Türkiye'de yetkililere karşılıklı biçimi, gerekse ortaya attığı görüşler, "ziyaretin" daha önemli işlevlere sahip olduğunu göstermektedir.

Beelit'e Sosyalist Enternasyonal Başkanı Brant'ın bir mesajını iletmeyi de ihmal etmeyen heyet başkanı Fellemeler'ın AET delegasyonunun düzenlenmesi gerektiğini, ondan sonra Türkiye'nin AET desteğini kazanabileceğini açıklarken "İktisadi sorunların çözümünün yanı sıra Avrupa Topluluğu ile Türkiye arasındaki siyasi işbirliğinin daha yüksek bir düzeye çıkarılması hedef alınmalıdır" diyor. Üye ülkeler sosyal demokrat partilerinin AET parlamentosunda oluştuğundan grubun başkanı F. Alman Sosyal Demokrat Partili Fellemeler AET adına bir karar organı gibi konuşmasının, uzun dönemli politik perspektiflere değinmesinin özel anlamı olabilir mi?

Emperyalizmin içinde bulunduğu derin sosyal ve ekonomik bunalım koşullarında, Yürüüş'te daha önce incelenen, sosyal demokratinin emperyalizmin yeni düzenlemelerinde bir araç olarak kullanılmasını girişimleri ve düzen-

lemeye AET'ye verilen yer hatırıdırsa Fellemeler'in sözlerinin arkasında yatan anlamlar yakalanabilir.

Gerçekten de bunalım koşulları ve emperyalizmin klasik egemenlik yöntemlerinin etkinliklerini giderek yitirme eğilimi karşısında, özellikle F. Alman sosyal demokrat partisinin etkisiyle uluslararası sosyal demokrat hareketin etkinliklerini sürdüren sınıfsal işbirliği yanılannın bunalım emekçilerin sırtına yüklenmesi ve emperyalist ülkeler dışına ihraç edilmesinde önemli görevler üstlendikleri görülmüyor.

"Carterizm" adı verilen emperyalizmin bu stratejisinde önemli hedefler arasında, dünyada gelişen barış ve yumuşama için verilen mücadelenin duraklatılması, Batı Avrupa ülkelerinde artan olasılık karşısında ılerici güçlerin iktidara gelmelerinin engellenmesi, ılerici güçler arasında birliğin bozulması yer almakta. Bu amaçlara uygun olarak ABD, bir yandan Batı Avrupa ülkelerine müdahalelerde bulunurken, bir yandan da "İnsan bakları" gibi konular kullanarak ılerici güçlerin birliğini bozma istemektedir. Bu yöndeki planların önemli bir bölümü de Avrupa'nın bütünlüğünü adı altında AET parlamentosunun yetkilerinin artırılarak SPD ve diğer sağ kanat sosyal demokrat parti unsurları, Giscard d'Estaing gibi "liberalerin" işbirliği ile bu ülkelerin bütünlüğe kontrol altına alınması ve AET'nin emperyalizmin yayılmasında sırım tahtası olarak kullanılması istenmektedir. Böyle bir sırayış için ilk yeşil ışık yakılan ülkeler İspanya ve Portekiz. Ancak AET'nin bu ülkelerden de daha önce IMF ile sorunlarını IMF'nin istekleri yönünde çözümlerini istediği bilinliyor.

Emperyalizmin yeni düzenlemeleri içerisinde sosyal demokratinin ve AET'nin oynadığı bu rol düşünüldüğünde, Fellemeler'in "siyasi işbirliğinin daha yüksek bir düzeye çıkarılması" sözleriyle anlatılmak istedikleri ortaya çıkıyor.

Amak unutulmaması gereken önemli bir başka olgu daha var. Emperyalizmin günümüzde ne klasik ne de sosyal demokrat görünümü yeni düzenlemeleriyle uluslararası ilişkilerin gelişimini tek yanlı olarak belirleyebilecek durumda değildir. Birbirleriyle alı sırtına bağlı iki neden buna engelidir. Önce uluslararası sosyal demokrat hareketin bütünlüğü emperyalizmin güdümünde olduğunu söylemek yanlıdır. Sonra, başta sosyalist ülkeler olmak üzere barış ve ılerici güçlerin mücadelesi, bu mücadelede tüm barışsever, demokrat güçlerin işbirliği politikası emperyalizmin yeni düzenlemelerine meydanın boş bırakılmadığını göstermektedir. Bunun son örneği geçen hafta alı sosyalist ülkenin silahsızlama için bir konferans toplanması karşısındı. Uluslararası ılerici hareket sınırlı olarak emperyalizmin manevra alanlarını daraltmaktadır.

Bu olgular ve yoğunlaşan diş ziyaretlerinin ortaya çıkardığı konular Türkiye'nin demokratik ve barışçı güçleri için dünya barışçı ve demokratik güçleriyle birlikte verilecek mücadelenin önemli güncelliğini de açıkça ortaya koymaktadır.

Zafer, Partinin sağlam önderliğinin sonucudur

Cekoslovakya'da sosyalist devrim 30. yılını doldurdu. Şubat 1948'in yıldönümünü kutlamak üzere geçtiğimiz Perembe günü Parti, devlet ve toplumsal kuruluş organları Prag'da toplandı. Cekoslovakya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Gustav Husak toplantıda yaptığı konuşmada Şubat 1948'in ve devrimin 30 yılını dersleri üzerinde durdu.

Husak, 1948 Şubat'ında, Komünist Partisi'nin önderliğinde, işçi sınıfının emekçi köylülük ve ılerici aydınlarla elele sosyalist devrimin temel sorununu, iktidar sorununu çözümlendiğini belirtti. Husak, 1918'te başlamaz Cekoslovak devletinin kuruluşu sırasında, ulusal yaşamın gelişmesi ve emekçi halkın mücadelesinin daha geniş boyutlarda serpilmesi için elverişli bir ortamın doğduğunu; ancak yeni devletin amif niteliği içerisindeki mücadelenin burjuvazinin lehine sonuçlandığını hatırlattı. Bu deneyin, işçi sınıfına, yeni bir politik önderlik altında toplanma zorunluluğunu öğrettiğini belirten Husak, özellikle 6. Kongresinden sonra ÇKP'nin marksist-leninist ilkelere uygulamaya yeteneğini geliştirdiğini söyledi.

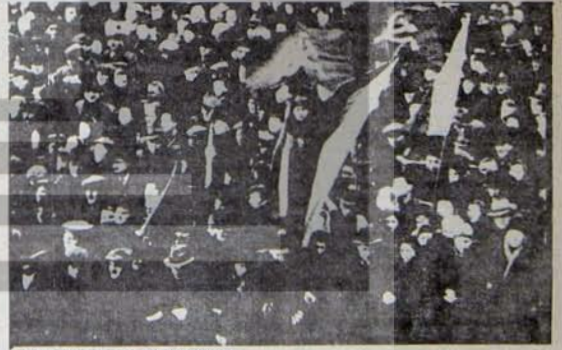
ÇKP Genel Sekreteri, faşist işgale karşı sürdürülen kurtuluş mücadelesinde emekçi halkın, komünistlerin en tutarlı anti-faşistler ve yurttaşveriler olduğunu kavradığını belirterek şöyle dedi: "Partimiz, işgale karşı ulusal özgürlüğün ve bağımsızlığın yeniden kurulmasını kavşamada tüm yurttaşver ve anti-faşist güçlerin birliği için çaba gösterdi." Husak, kurtuluş mücadelesi sırasında tüm ılerici ve gerçekten demokrat güçlerin giderek komünist partisinin etrafında toplandığını hatırlattı.

Mayıs 1945'de Cekoslovakya'nın kurtuluşundan sonra kurulan hükümette

burjuvazinin de temsilcileri yer alıyordu. Husak'ın belirttiği gibi, "uygun bir zamanda devrimci kazanımları yok etmeyi ve kapitalist düzeni canlandırmayı amaçlayan" bu çevreler, Gottwald hükümetinin girişimlerini baltalamak istiyordu. ÇKP, 1946-48 yılları arasında, burjuvazinin temsilcilerinin gerici politikasına teşhir etmeye, emekçi halkın geniş kesimlerine bu politikaların halk düşmanı niteliğini anlatmaya yöneldi. Bu arada, emperyalist güçlerden destek alan gerici güçler, karşıdevrimci bir darbenin hazırlıklarını sürdürüyorlardı. Şubat 1948 günleri, iktidar sorununun kesin olarak sonuçlandırılmaması ülkenin gündemine getirdi. Husak bu günleri şöyle dile getiriyor:

"Bugünlerde, halkımızın ezici çoğunluğunun işçi sınıfının ve onun politik öncüsü Komünist Partisi'nin yanında saf tuttuğu açıkça ortaya çıktı. Gericiliğin politik temsilcileri tam olarak tecrit edildi. Komünist olmayan partilerin asflarındaki kişilerin ezici çoğunluğu da bu partilerin politikasına yüz çevirdi. Geniş halk kitleleri, devrimci eylemlerle, Komünist Partisi'nin sosyalizmden ve Sovyetler Birliği'yle ittifaktan yana politik kararları desteklerini belli ettiler. Böylece, ulusal cephenin yeniden doğması, bir hükümet bunalımının barışçı demokratik ve anayasalı yollarından politik araçlarla çözümlü için önkoşulları oluşturu."

Husak, işçi sınıfının devrimci kazanımların savunulması için de büyük çabalar harcadığını anlattı. Husak şöyle dedi: "Sosyalist kurtuluşun başarısını derşeyden önce genel yasaların uygulanması, ve aynı zamanda, bu yasaların parti politikasında özgü koşullara göre yaratıcı biçimde uygulanmasına bağlı olduğu

Cekoslovak halkı devrimini yaşıyor.

doğrulanı. Biz, sosyalist kuruluşta başarılarmızı, Parti ve devlet faaliyetlerinin yönlendirilmesinde böyle bir yaklaşımı uygulayabildiğimiz dönemlerde gerçekleştirebildik. Buna karşılık, Parti çalışmalarındaki leninist ilkelere ihlal edildiği dönemlerde yanlışlara düşülebildi." Husak, 1960'lerin başında, sosyalist yasallığın ihlal edildiği, subjektivizmin boy gösterdiği durumların ortaya çıktığını, 1960'larda ise kendini beğenmişlik, eleştiri ve özeleştiri yokuşu gibi durumlarla karşılaştığını belirtti. Husak, 1968 yılında ortaya çıkan bunalımın, Parti içindeki leninist güçlerin cabalarıyla ortadan kaldırılabildiğini belirtti.

ÇKP Genel Sekreteri, 30 yıllık dene-

yimleri şöyle özetledi: "Partimiz işçi sınıfının savaşı öncüsü, toplumsal gelişmenin itici gücü olduğunu kanıtladı. Partimiz, marksizm-leninizm öğretisini pratikte yaratıcı biçimde uygulayabilecek, emekçi halkın sınıfsal, ulusal ve uluslararası çıkarlarını dile getirip kaynaştırabilecek, emekçi halkın inisiyatifini örgütleyip geliştirebilecek güç olduğunu göstermiştir. Partimiz, zorluk ve yanlışları aşabilecek, kitlelerin deneyimlerini geliştirebilecek yetenekte olduğunu ispatlamıştır. Leninizmin ilkelere, halkın çıkarlarına sarsılmaz bağlılık; Parti sınıfların birliği ve halkla sımsıkı ittifaka özen göstermek; oportünizmin hortulı belirlenimine karşı uzlaşmazlık; Bunlar daha ileri başarıların, yeni zaferlerin güvencesidir."

ELEŞTİRMENİN KONUMU

* Mehmet ERGÜN

Eleştirmen herhangi bir sanat yapıtında sunulan gerçekliğin *yaşanan* gerçeklikle; anlatılan insanların *yaşayan* insanlarla bağdaşıp bağdaşmadığını nasıl saptayacaktır? Sanatçının kurmuş olduğu dünyanın ve bu dünyaya devinen insanların gerçek dünyayı ve bu dünyada yaşayan insanların yaşantısını yansıtmadığına nasıl karar verecektir? Şöyle de diyebiliriz: Eleştirmen, herhangi bir esast yapıtında yansıyan gerçekliğin toplumsal gerçekliği yansıtmadığına, yapıtın mantığı ile uyumlu bir davranışta bulunup olay kişilerinin gerçekte öyle davranıp davranmadığına nasıl, neye yaslanarak karar verecektir?

Eleştiri geçmişimiz göz atılrsa, eleştirmenlerimizin, bugüne dek, ele aldıkları sanat yapıtlarını bu açıdan da değerlendirdikleri, giderek de yargıdadıkları görürüz. Dahası, bu konulardaki tutumlarından dolayı sanatçılara hesap sordukları da görülür. Doğallıkla burada şöyle bir soru geliyor aklıma: Eleştirmenlerimiz gerek değerlendirmeye ve yargılamaya bulunurken, gerekse de sanatçıları hesap sorarken neye yaslanıyor, nereden kaynaklanıyorlar? Herhangi bir yapıtın yansıtan gerçeklikle anlatılan insanların konularını ne olduğu konusunda karar verme ve o yapıtın yaratıcısına soru yöneltme hakkını kendilerine nasıl, nereden bulabiliyorlardı?

Eleştirmenin sorunları tartışılırken üzerinde pek durulmamış konulardan biri de budur. Eleştiride özel yetilerin yanı sıra (özne (eleştirmen) - nesne (sanat yapıtı) ilişkisinin niteliği ve eleştiri; öznek eleştiri - nesnel eleştiri toplulaşması. gibi konuların üzerinde once durulmasına karşın, bu konunun üzerinde pek durul-

maması bir eksiklik. Önemli bir eksiklik üstelik. Eleştirmenin sanatçıya soru yöneltme hakkını kendinde görebilmesi bunun çözümüne bağlı çünkü.

Sorun, herhangi bir sanat yapıtının içsel tutarlığı sahip bir dünyanın taşıyıcılığı yapıp yapmadığının saptanması aşır. Sorun, olay kişilerinin davranışlarının yapıtındaki dünya ile bağdaşıp bağdaşmadığının açığa çıkarılmasının da ötesinde. Yani sorun, herhangi bir sanat yapıtının insanlarda gerçeklik duygusu uyandırıp uyandıramayacağını saptanması değil. Sorun, bu nitelikleri taşıyan bir yapıtta yansıyan gerçekliğin *yaşanan* gerçeklikle, sunulan kişilerle *yaşayan* insanlarla bağdaşıp bağdaşmadığının saptanması. Ve böyle bir saptamayı yapabilmeyen koşullar doğallıktır.

Herhangi bir sanat yapıtının inandırıcı, gönül kandırıcı, iç tutarlılığına sahip bir dünyanın taşıyıcılığı yapıp yapmadığının saptanması (yani okuyanda gerçek duygusu yaratıp yaratmayacağına açığa çıkarılması), eleştirmenin özel niteliklerine bağlı bir olgu. Sanattan anlama sorunu bu. Ama, yukarıdaki sorunun olumlu bir biçimde çözülmesi, çözülebilmesi daha başka koşulları gerektiriyor. Bunların neler olduğunu, açıklamaya çalışalım.

Eleştirmenin herhangi bir yapıtta yansıyan gerçekliğin *yaşanan* gerçeklikle bağdaşıp bağdaşmadığını saptaması, bilgi sorunudur. *Yaşanan* gerçeklik konusunda, nereden gelip nereye doğru gitmekte olduğu konusunda, bu gördüğü öğrendiği çelişkiler konusunda yeterli bilgisi varsa sorun çözülmüş demektir. O zaman, herhangi bir yapıtta yansıyan

gerçekliğin *yaşanan* gerçeklikle bağdaşıp bağdaşmadığını kolaylıkla saptayabilir. O yapıtın toplumbilimsel eşdeğeri ratabilikle bulabilir. Bunun içinde tarih-felsefe-ekonomi-toplumbilim gibi disiplinlerin bulgularından yararlanılması yeterlidir.

Peki ya o yapıttaki insanların *yaşayan* insanlarla bağdaşıp bağdaşmadığını nasıl saptayacaktır eleştirmen? Tarih - felsefe - ekonomi - toplumbilimle ilgilenmek bunun için yeterli midir? Bu disiplinlerin bulguları, herhangi bir olay karşısında, herhangi bir sınıf insanının nasıl bir tavır takmadığı konusunda bilgi verebilir mi insana? Fazla derine inmeden, bu disiplinlerin ilgili alanlarına bakarak, bu sorunun karşılığını olumsuz olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü bu disiplinlerden hiçbirisi, somut insan tekleirinin davranışlarını incelemek. Dolayısıyla da, onların bulgularından yola çıkarak somut insan tekleirinin somut olaylar karşısında nasıl bir tavır takmadıklarını saptamak olanaksızdır. Olsa olsa, şu ya da bu sınıf insanının genel bir imgesine götürür kişiyi bu disiplinler. O imgelemse cansız, yaşamsız kaptırdır. Onlardan yola çıkarak canlı-canlı insanların hakkındaki karar vermek olanaklı değildir.

O halde sözkonusu sorun nasıl aşılacaktır?

Bu sorunun karşılığı oldukça yalındır: O kişilerin yaşamlarını bilmekte; bunu olanaklı kılmak bir konuda bulunmaktır...

Bir örnekle söylediklerimizi somutlaştırılmaya çalışalım.

İşçi dünyasını yansıtan bir roman düşünelim. Bu romanda yansıyan gerçekli-

ğin *yaşanan* gerçeklikle bağdaşıp bağdaşmadığını, tarih - ekonomi - felsefe - toplumbilim gibi disiplinlerin bulgularından yararlanarak kolaylıkla saptayabilir bir eleştirmen. Ülkemizin içerisinde bulunduğu tarihsel konak, bu konakta işçi sınıfının durumu ve tutumu konusundaki bilgiler bunun için yeterlidir. Ama o yapıttaki işçilerin olaylar karşısındaki durum ve tutumlarının gerçekteki durum ve tutumlarıyla bağdaşıp bağdaşmadığı, bu bilgilerle saptanamaz. Bunun için, işçi dünyasının bilinmesi de gerekir. Demek oluyor ki eleştirmenin, anlatılan kişilerin *yaşayan* kişilerle bağdaşmadığını saptayabilmeye için, yaşama kanbağlarını koparmaması gerekir. Yoksa ele aldığı yapıtın kişilerini değerlendiremez, verimsiz iş, aydın, köylü, burjuva v.s. imgelemlerinden yola çıkarak; onları bu imgelemeye göre tavır biçerek bir sonuca ulaşmaya çalışması, diğer bir deyişle kendi sesinden karşılık beklemeşi kaçınılmaz olur.

Bu sözlerden şöyle bir sonuç çıkarılmak yanlış olmaz sanırım: Eleştirmen, sanatçının *yaşanan* tipikliği içerisinde yansıtmaması önerir, ele aldığı yapıttaki kişilerin toplum arasında koşulluklar kurmaya çalışırken yaşamın içinde bulunmak zorundadır. Bu da, şu ana dek, eleştirmenin kendine tanıdığı kimi ayrımların sonsuza dek demektir. Artık eleştirmen, sanatçılara emekçi kesimlerin mücadelesi ile örgensel ilişkiye geçme doğrultusunda haklı çağrılarda bulunurken, kendini de bu oluşumun içinde düşünenek zorundadır.

Savaşçı bir sanat, sanatçısını olduğunca, eleştirmenini de gerekser çünkü.

MC sansürü neler getirdi?

Gülşah Soydan, son çevirdiği filmde. Kemal Sunal ile birlikte oynuyor. Oyunda bir de eşeği vardı, küçük Gülşah'ın. Üçü tüm film boyunca küçük izleyicileri güldürüyorlardı. Bu güldürü niteliğindeki film bile MC'nin sansüründe takıldı. Öküz altında buzağı anyan MC sansürü, eşeğin adını benzediler. "Düldül" peygamber efendimizin atının adıydı ve Gülşah'ın eşeği "Düldül" olarak çağrılmazdı. Bu yasaklamayı hangi maddeye uyarak yaptılar bilemiyoruz ama filmdeki eşeğin adı sonra "bülbül" oluverdi.

MC'nin getirdiği sansür tüzüğü, filmdeki en masum illeri unsurları ortadan kaldırmak bir yana, en gereksiz uğraşlar için de düştü sık sık. Amacı filmlerin küçük de olsa izleyen kişilerin kafasında birşey bırakmamasıydı. Sansür kurulları bu dönemde oldukça iyi çalıştılar. Örneğin filmde sanatçının elinde görülen bir kitap seçirkinde de aynı şeyi yapacağı düşünülerek satın alıp hemen okundu. Bu "gözlü" gösterilen kitaplarla, seçirciye gözül mesajlar verilmemesi için özel gayret gösterildi!

MC'nin tüzüğü sansür kurullarını da yeniden düzenledi. Sansür kurulları bu tüzüğe göre iki kademeli olarak çalışacak, polisler kaymakamlar bile sakınca gördükleri filmlerin gösterilmesini önleyebileceklerdi. Gerçekten, her açıdan filmlerinin elleri kolları bağlanmıştı yeni tüzükle.

SANSÜR ALBAY'I NASIL KESTİ!

MC sansürü bu; daha nelere karşınma- dı ki Türk filminde. En küçük detaylar bile sansürçülerin gözünden kaçmadı. Arif Keskin'er, çektiği "Kapıcılar Kralı" filmi de hüma uğrayan filmlerin arasında girdi. Yine Kemal Sunal'ın başrolünü oynadığı film, bir apartman kapıcısının yaşamını görüntülüyordu. Güldürü niteliğindeki filmde, apartmanda, toplumu her kestinden kişiler yaşıyordu. Kapıcılar Kralı bu kişilerle uğraşıyor ve her davranışa izleyiciyi küldürmeyi amaçlıyordu.

Bu apartmanda bir de emekli albay bulunmaktaydı. Emekli Albay sürekli kapıcıyı çağırmakta, ona emirler yağdırılmaktaydı. Bu da aynı bir güldürü unsuruymuştu. Kemal Sunal, yani kapıcılar kralı, "emredersiniz albayım" diyerek emekli ordu mensubunun emirlerini yerine getiriyordu. Sansür bu, kendisine "ters düşen" yer hemen bulup çıkardı.

Albay'ı komik duruma düşürmek orduya hakaret olabilirdi. Bu sert adam, emekli bir ordu mensubu olamazdı. Küçük bir teknik oyunla film vizyona girdi. Sinemalarda, Kemal Sunal, apartmandaki ters emir veren adama artık "Emredersiniz bayım" diye cevap veriyordu. Filmdeki tüm "Al"lar kesilmişti.

Türk filmciliğine darbe vuran ve her türlü kısıtlamalarla emekçi yığınların en küçük kıpırdanmasını bile istemeyen MC

MC İLE BİRLİKTE GELEN SANSÜR, TÜRK FİLMCİLİĞİNE BOYUK DARBE VURMUŞTU. YENİ SANSÜR TÜZÜĞÜ, İLERİKİ NİTELİKTE TEK BİR FİLMİN BİLE BEYAZPERDEYE GELMESİNİ ÖNLEMİŞTİ. CHP İKTİDARI, BU TÜZÜĞÜN DEĞİŞECEĞİNİ SÖYLEYDİ AMA BU SÖZÜNÜ HENÜZ GERÇEKLEŞTİREMEDİ.

sansürü, sinemalarda amaçsız ve anlamsız filmlerin gösterilmesini sağladı. Tüzük, Türk filmlerine önlemler getirirken, dışardan gelen filmlere de yasaklama komayı unutmadı. Yeni tüzük ülkemizde festival düzenlenmesini de önüyordu. MC'nin getirdiği sansür tüzüğü, Festivaler için gönderilen filmlerin bile yasaklanabilmeleri için özel bir madde ekmişti. Böylelikle, dışardan gönderilen filmlerin bu sansür ile festivale katılabilecek olanları ortadan kalkabilecekti.

SEKSE EVET

MC sansür tüzüğü tüm bunların dışında seks filmlerine ses çıkarmıyordu. Türk filmciliğinin emekçi kesimlerinin eğilmemesi için elinden geleni yapan sansür kurulları, yalnızca seks sorununun önemine inanıyor olmalı idi ki, bu filmlerin çeşitli sinemalarda boy göstermesini önlemeye bile çalışıyordu.

Seyircilerin düşüncelerini başka yere yöneltmek, onları seks ve vurdulu kirdi filmlerle oyalamak amaçları.

CHP NE YAPTI?

CHP iktidarı, sansür tüzüğüne kalkması gerektiği üzerine görüşlerini bildirdi. Kültür Bakanı, kendisini ziyarete gelen Türk sinema sanatçılarına yine aynı

sözü verdi. Filmcillere darbe vuran, sansür tüzüğü ortadan kalkacağı umudu ile sanatçılar Yeşilçam'a döndüler.

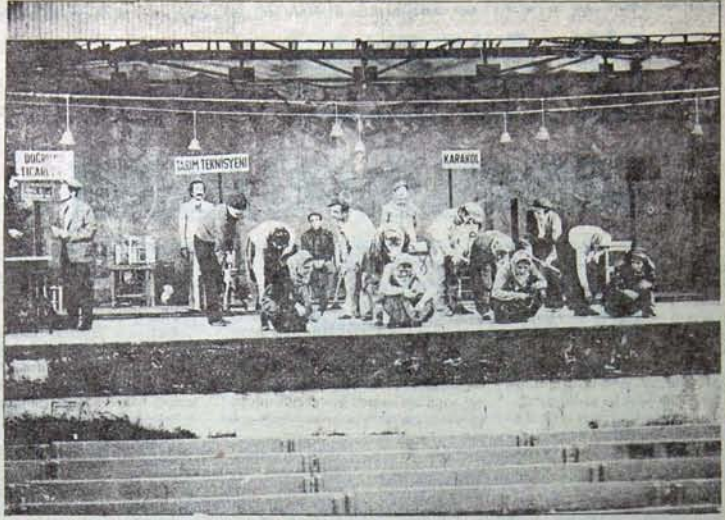
Bundan bir iki gün sonra Kültür Bakanının bir demec gazetelerde yer aldı. Seks filmlerine sansür uygulanmayacaktı. Türkiye'de de Avrupa'daki gibi seks filmler gösterilecekti.

Kültür Bakanı, eski ditene bir yenilik getirmemişti. Sansür yerinde duruyor, seks filmler zaten gösteriliyor. Hiç bir değişiklik olmamıştı.

Kışkırlı: Bütçesi reddedildi, sansürü kaldı

ANKARA DENEME SAHNESİ VE GERÇEK KAVGA

Şenol TIRYAKIOĞLU
(ADS Yönetim Kurulu Başkanı)

Kurulduğumuzdan bu yana (1957'den bu yana) tiyatronun işlevselliği konusunda çeşitli girişimlerde ve denemelerde bulunduk. Bunların çoğu "Tiyatro dünyasında" başarı denen olaylar arasında yer aldı. Uluslararası tiyatro festivallerinde birkaç kez dünya birinciliğini kazandık, yani büyük ödülü aldık.

Amma ülkemizdeki yaşama paralel tiyatro olayı içinde, sanatın daha işlevsel, daha etkin olması konusunda yeterlimiydi acaba bu ürünler? Bu eleştirel bakış, 1968'de "Halk Tiyatrosu" yaklaşımında daha yoğun çalışmaya itti bizi. Halkın tiyatrosunun var olabilmesi için yaptığımız araştırmaları, uygulamaları da bütünleyerek, yeni boyutlar getirmek istedik ülkemiz tiyatrosuna.

Bu arada çeşitli yörelerde yaptığımız denemeler, savlarımızın ve uygulanamaz doğruluğunu belirleyen olaylar oldu bizce.¹ Ve bugün ilişkide olduğumuz birçok yörede benzer uygulamaların devam etmesi, uluslararası olduğumuz ödüllere daha çok kıvanç veriyor bize.

Bugünkü amacımız ise, sorumluluğunu duyduğumuz bu konuda, gerekli yaygınlaşma ve örgütlü dayanamayı sağlamaya katkıda bulunmak. İnanıyoruz ki ülkemizdeki devrimci mücadeleden kopuk, yani yaşamdan kopuk sanat yapmak (tiyatroyapmak), emperyalistlerin, kapitalistlerin çıkarına çalışmaktan, onlarla aynı safta olmaktan ve onların oluşturmak istediği kültürel hizmet etmekten başka birşey değildir bizce. Ve inanıyoruz ki, tiyatro olayı ile devrimci mücadeleye katılmak lazımdır.

Gerçek Kavga bu yaklaşımı hazırladığımız oyunlardan biri. Oyunun ilk kez Gençlik Parkı Açık Hava Tiyatrosu'nda sergiledik. Amacımız 1975 ve 1976 yılında Gençlik Parkı seyircisi için yaptığımız anket sonucunda elde ettiğimiz verileri en iyi değerlendirmekti.² Şu anda Gerçek Kavga'yı N. Serzelli - T. Aşkner Tiyatro Salonunda (Eski AST Salonu) her pazartesi Ankara seyircisine sunmaktayız.

Gerçek Kavga, topluluğumuzun 1968'de başlattığı "Halkın Tiyatrosu" çalışmalarının bir ürünü. "Halkın Tiyatrosu"ndan kastımız, yapanı ve seyredeni ile üretken kesimin tiyatrosu.

Böyle bir tiyatro olayının, bugün ülkemizde var olabilmesi için, yerel tiyatroların şart olduğunu ileri sürmekteyiz.

Eve, "tiyatrodan amacımız halkımızın yaşamını iyileştirmeye, lieriyeye doğru değiştirip kendi iktidarlarını kurmaları için gerekli mücadelede tüm emekçileri aynı zamanda, aynı ortak davranışta bulundurabilecek devrimci politik bilinçle varılmak, onları yani seyircimizi bu düşünceye kanalizetmektir."³ Ve işte bu devrimci oluşum için gerekli düşünce ve olayları aktarmak istediğimiz seyircimiz (Halkımız), ülkemizin bugünkü evrim çizgisine gereği, farklı yaklaşım ve anlatım içinde olabileceğimizi aklında tutmakta yarar var kanısındayız. Ve yerel tiyatrolar bu noktada -bugün- önem kazanmaktadır bizce.

Sahneden devrimci uğraşa katılmak (Ülkemizdeki yatay ve dikey farklılıklar nedeniyle), büyük kentlerde uygulanan ilerici devrimci oyunları alıp oynamaya atından kalkabilecek bir olay değildir. Önceden hazırlanmış oyunların belirlenmiş yorum ve teknikleriyle, çeşitli yörelerde aynı oranda işlevsel olamayacağına, yani o yöre seyircisine katılabileceği çok az şey kalacağına, ve her yörenin (iş kollarının) kendi oyunlarını yazmanın sunuşa kadar kendilerinin oluşturmalarının en doğru yaklaşım olacağına dikkati çekmek isteriz. Bu arada farklı yöre ve sınıflar arasında bütüne yönelik bir kan dolaşımının gerçekleştirilmesinin şart olduğunu da unutmamak gerekir.

ADS olarak gerek olayı koyuş ve gerekse uygulamadaki savlarımızın doğruluğunu Samsun (Alaçam) ve Sivas (Karaözü) örnekleriyle kanıtlanmaktadır. ⁴ Şimdiki uğraşımız, bu olayın doğru ve örgütlü olarak yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktır.

Gerçek Kavga, bu savların ışığında geliştirilip, yerel tiyatroların oluşması için hazırladığımız model bir oyun. Oyunun araştırmasını tüm ekip birlikte yaptık. Kurguyu gerçek olaylara indirip belgelenmede Cevat Geray'ın örnek olayları bize yardımcı oldu. Tüm araştırmamız sonunda oyun, içimizden biri, yani Nurhan Karadağ tarafından kaleme alındı ve yine aynı arkadaş tarafından yönetildi.

Gerçek Kavga'yı yerel tiyatroların yaygınlaşması için 'model' oyun ola-

rak düşündük. İstedik ki, her yöre kendi özelliklerine göre, oyunu istediği gibi değiştirip, kendi koşulları içinde oynayabilsin. Oyun, muhakkak ki, özü ve biçimi ile organik seyircisi içinde gerçek amacına daha çok ulaşacak. ADS olarak oyunu Ankara'da sergilememizin nedeni, uygulamamız, yandaş örgütler, tiyatro ve basın içinde eleştiriyeye açarak, deneyin eksik ve yanlışlarını en aza indirmek ve bu arada kentli seyirciye de doğru tabanlı bir oyun seyrettinmek.

Uygulamada savduğumuz önemli bir nokta da 'söyleşi' unsuru. Oyun boyunca belli sahne aralarında seyirciyle söyleşi kurup, oyunda oluşan sorunlara seyirciyle birlikte çözüm yolları aradık. Ve oyunu bu çözüm ve yaklaşımlar içinde geliştirmek istedik. Oyunda işlediğimiz savın, seyirciye geçişinin boyutlarını saptamada, seyirciyle birlikte yeniden ve karşılıklı oluşmada önemli bir öğe bizce söyleşi.

Söyleşi olayı ile değinmek istediğimiz önemli bir sav da, 'Son'a seyirciyle birlikte varmak. Böyle bir varışım -genelde- her türlü uygulamadan daha kalıcı ve işlevsel olacağına inanıyoruz. Ve bu nedenle, oyun sonunda, oyunda ele alınan sorunları, bütüne ve ülke geneline yönelik tartışmaya açıyoruz. Bu tartışmalardan amacımız, oyunu seyirci ile birlikte noktalamaktır.

Seyirciyle kurulacak söyleşinin, soluklu ve işlevsel olabilmesi için (seyircinin pratik yaşantısını da kolaylaştırması için), oyunda işlenen ve tartışmaya açılan sorunların, o seyircinin pratik yaşantısına yönelik olması, bu arada, bu pratik sorunlara ve giderek ülke bütününe yönelik sorun ve çıkışlara - o seyirci kitlelerinin - nasıl yaklaştığımızın da daha evvel saptanması gereklidir bizce. Ancak o zaman seyircimizle doğru ve soluklu bir söyleşinin (ilişkinin) içine girebiliriz. Genel doğrulara yaklaşımda trampen olarak kullanacağımız konuları - bu nedenle - çok iyi saptamamız, gerek bizi, gerekse seyircimizi daha doğru eylemlere yaklaştırır kanısındayız.

Bu nedenle, 'yerel tiyatrolar' önemlidir. Bu nedenle devrimci uğraş içindeki toplulukların -bugün- taşıyıcı, gezdirici olmasından çok, oluşturucu (yerel tiyatro yaklaşımında) olması, belli bir işbölümü içinde görev yapması gereklidir diyorum.⁵

Ve diyoruz ki, her topluluk hangi seyirciye, neden, ne zaman, nerde, nasıl yaklaşması gerektiğini bilmesi ve oyunlarını bu sorumluluk içinde gerçekleştirmesi, yani seyircisini seçmesi ve seçtiği seyircinin niteliğini saptaması gereklidir.

İşte, 'Gerçek Kavga', bu savlardan hareketle, yerel tiyatroların oluşması için gerçekleştirdiğimiz bir uygulama. Seyretmenliği ve eleştirmenliği dilimizdir.

- 1) 'Köy Oyunları', ADS yayımları: 1, Ankara 1977
- 2) 'Gerçek Kavga Oyun Broşürü', Ankara 1977
- 3) 'Söyleşi, Sayı: 1 (Haziran)', ADS yayını organı, Ankara 1977
- 4) 'Köy Oyunları' (bkz. 'Karaözü' ve 'Alaçam' örnekleri)
- 5) 'Söyleşi' (bkz. 'Örgütlenmenin gereği')

YÖRÜYOŞ'UN BEŞİNCİ CİLDİ ÇIKTI

Üç yıla yakın süredir okurlarının desteği ile tüm güçlüklerin üstesinden gelerek yayın yaşamını sürdüren YÖRÜYOŞ Dergisinin beşinci cildi tamamlanmış bulunmaktadır. YÖRÜYOŞ ciltleri üç yıla yakın süre boyunca süregelen sosyalist mücadelenin değerlendirilmesinde başvurulabilecek değerli bir kaynak olma özelliğini taşıyor.

YÖRÜYOŞ ciltleri *Konur Sokak 15/8 - Kızılay* adresindeki Dergimiz yönetim yerine bizzat gelerek ya da ödemeli olarak talep edilebilir. Ciltler 175 TL. karşılığında satılmaktadır. İstanbul'daki okurlarımız ise, *Piyerloti Cad. 21/3 - Çemberlitaş* adresindeki Dergimiz İstanbul Bürosu'ndan ciltleri temin edilebilir.

TİP, GÖREV VE SORUMLULUKLARININ BİLİNCİNDEDİR

* Türkiye İşçi Partisi'ni temsilcileri toplantılarının altıncısı geçen hafta yapıldı. Bu toplantılar konusunda genel olarak söyleyecekleriniz nelerdir?

* İİ Temsilcileri Toplantısı Tüzüğümüzde göre yılda iki defa yapılır. Bu toplantılara Merkez Yönetim Kurulu üyeleriyle il başkanları ve il sekreterleri katılmaktadırlar. Ayrıca Merkez Yönetim Kurulu'na gerek ve yarar görüldüğünde gündem maddelerinin kapsadığı konularda görüşlerini belirtmeleri için ismen çağrılı parti üyeleri de toplantıya bulunurlar. Anlaşılacağı üzere bu toplantılar, rasgele veya ihtiyaç duyulduğu zaman yapılan toplantılar değildir. Tüzük gereği yılda iki defa düzenli olarak yapılacak durumundadır. Son yapılan "6. İİ Temsilciler Toplantısı" idi. Aslında partimizde kongreler dışında yapılan bu tür toplantılar İİ Temsilciler Toplantısı ile anılır değildir. Yine yılda iki defa yapılan Bölge Temsilcileri Toplantısı vardır. Bu toplantılara belirlemiş bölgelerdeki yerel örgüt temsilcileri katılırlar. İİ Örgütleri ik ayda bir İİce Temsilcileri Toplantısı yaparlar. İçlerinde ise her ay çalışma ekipleri başkanlarının katılacağı aylık toplantılar yapılır.

Görüyoruz ki, en alt örgüt birimler temsilcilerinin katılacağı toplantılardan, yurt düzeyinde bütün İİ örgütlerinin temsilcilerinin katılacağı İİ Temsilcileri Toplantısına kadar uzanan bir işleyiş söz konusu olan. Her toplantıda temsilciler toplantının kapsamı içinde örgütün etkinliğini artıracak ve örgütlü daha geliştirecek dilek ve önerilerini aktarırlar. Bu yüzden bu toplantılar, üst kademe yönetiminin kararlarının oluşmasına bütün parti yapısının katılımını sağladığı alanlar da olmaktadır. Partimiz, bütün işçi sınıfı partileri gibi demokratik merkezîyetçi bir partidir. Bu toplantılar demokratik merkezîyetçiliğin işlenişine katkıda bulunuyorlar. Partimizde yukarıdan aşağı, aşağıdan yukarıya devamlı bir alış veriş vardır. Parti Tüzüğünde yer ve beceriler belirlenen bu alışın sağlanmasında biraz emel saydığımız toplantıların önemli bir payı vardır. Bu toplantılar aynı zamanda yerel birimlerin deneyimlerini aktarılmasına da katkıda bulunmaktadırlar.

* 6. İİ Temsilcileri Toplantısı'nı özel olarak değerlendirirseniz neler söyleyebilirsiniz?

* Bu toplantıların en belirgin özelliklerinden biri, yurdun dört bir yanından gelen il temsilcilerinin sundukları örgüt raporlarının yüksek düzeyiydi. Çok önemli raporlar okundu toplantıda. İİ Yönetim Kurulunun hazırladığı bu raporlar yaptıkları işçe temsilcileri toplantılarında ortaya çıkan görüşleri de dikte ederek hazırlanmıştı. Raporlar, başgözetlik, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin, Parti hareketimizin önündeki görevleri yetkin bir biçimde belirliyorlardı. Gellenen noktada, durumun değerlendirilmesi, bütün yanlarıyla tam bir şekilde yapıyordu. Gelişmeyi hızlandırmak için aşılması gereken sorunlar nesnel olarak ortaya konuyordu. Başgözetlik, başarılar, kazanımlar, hedefe yönelmenin aşırması tahtas olarak ele alınıyordu. Nesnellik ve önde duran görevlerin üstüne varmadıkları kararlı raporlara hakimdi.

Toplantının belirgin diğer bir özelliği de, Parti Genel Merkezi dahil, toplantıya getirilen görüşlerdeki, kasaca Parti bütünündeki çakışmayı. Birbirinden çok farklı yerlerde çalışan örgütleri, yöresel çalışmaların, deneyimlerin, sonuçların değerlendirilmesini ve genellemenin yaptıklarında Parti hareketimizin önündeki görevleri açık ve sağlıklı bir biçimde ortaya koyuyorlardı. Alınan yolu küçümseme, ama bununla yetinme, daha leri, daha leri üzerine bilind ortaktı 6. İİ Temsilcileri Toplantısı, Partimizin canlı bir organizma gibi hızla gelişmesinin büyümesinin göstergelerinden biri oldu denebilir.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ 6. İİ TEMSİLCİLERİ TOPLANTISI, ÖNCEKİ HAFTA SONUNDA YAPILDI. TOPLANTI, SOSYALİST HAREKETİN ÖNÜNDEKİ GÖREV VE SORUMLULUKLARIN BELİRLENMESİ AÇISINDAN BÖYÜK ÖNEM TAŞIYORDU. YORUYOŞ, BU KONUDA TİP MERKEZ ÖRGÜT BÜROSU SEKRETERİ CAN AÇIK-GÖZ'ÜN GÖRÜŞLERİNE BAŞVURDU.

* 6. İİ Temsilcileri Toplantısı'nda gözlemlenen bu gelişme düzeyi yeni görevler konusunda neleri önemli kılıyor?

* Parti hareketimizin örgütsel ve diğer alanlardaki sorunları, olanakları ve önerileri içeren raporların görüşülmesi Merkez Yönetim Kurulu'nun saptadığı gündemin bir maddesi idi. Toplantı'da gündem gereği görüşülen konular çeşitli idi. Ama önde duran görevler konusunda, raporlarda da işaret edilen bazıları şöyle sıralamak mümkün:

Birincisi, yeni üye yazımını hızlandırmak. Aslında Partimizin düzenli bir şekilde yükselen üye kazanma eğilimi son bir kaç aydır daha dikey bir seyir takip etmektedir. Partiyeye üye olmak için başvurular son aylarda artmış bulunmaktadırlar. Ama bu yönüsel hızlandırmak için yapılacak işler de vardır. Başta işçi sınıfı içinde ve kadimlar arasında olmak üzere - ki bunlar 1. Büyük Kongre Kararlarında yer almıştır - yeni üye kazanmak önde duran bir görevdir. Bu, elbette, üye kazanmayı bu kesimlerle sınırlı görmek veya tutmak demek değildir. Tam tersine, her alandan, her kesimden üye kazanmak gerekir. Çünkü Partimiz toplumun her katında ve kesiminde örgütlenmeyi, Parti'nin program ve görüşlerini, bunlara temel olan bilimsel sosyalizmi bütün alanlarda yaymayı öngörmektedir. Bu yönde çalışmaktadır.

İkincisi, Parti örgütlerinin çalışmalarına daha etkinleştirme, örgütün niteliksel gelişimini hızlandırmak. Bu noktada "çalışma ekipleri"nin özel bir önemi olmaktadır. Bilindiği gibi çalışma ekipleri parti yapımızın en alt çalışma birimleridir. Partimizin Merkez Yayın Organı Çark Başak'ın hemen her sayısında bir sayfa altında "çalışma ekipleri parti yapımızın temel taşlarıdır" ibaresi yer alır. Çalışma ekiplerinin sayısını çoğaltmak ama en başta mevcut çalışma ekiplerinin niteliklerini geliştirmek gündemdeki bir görevdir.

İşçi sınıfı partilerinde üyelik kavramı üzerinde önemle durulur. Bilimsel sosyalist partilerde üyelik, giriş belgesini doldurmak, ara sıra bazı toplantılara katılmakla sınırlı olmaz. Parti eylemine, örgütlü olarak, çalışma ekipleri içinde, katılımlı, sürekli olarak katılımlı. Parti eylemi çok çeşitli biçimleri kapsar, çeşitli beceri ve yetenekleri gerektirir. Bunun için Parti'nin, her üyesinden yapmasını bekleyeceği ve isteyeceği bir iş vardır ve her parti üyesinin parti eylemine aktaracağı bir becerisi ve yeteneği vardır. Parti çalışmaları için üyelerin örgütlendiği vardır. Beceri ve yeteneklerin geliştirilmesi, çoğaltılması ancak Parti içinde olur, örgütlü çalışmayla mümkündür.

İşçi sınıfı partileri için örgütün nitel ve nitel gelişmesinin bir bütünselliği vardır. Böyle ele alınmak zorundadır. Bir taraftan yeni yeni üyeler kazanmak, diğer taraftan bu üyelerin çalışma ve yaşama alanlarında ekiplerde görevlendirilerek örgütlü bir çalışma içine sokulmaları ve gelişmeleri. Bir taraftan yeni yeni üyeler kazanmak ve yeni yeni çalışma ekipleri oluşturmak, diğer taraftan gelişimi, oturmaş çalışma

ekiplerini çoğaltmak, ekiplerin niteliklerini geliştirmek ve ekipler kanalıyla yeni yeni üyeler kazanmak.

Üçüncüsü, partilerin kitle örgütlerindeki çalışmalarını daha etkinleştirmek. Bu da önemli bir konu olarak belirtilmektedir. Kitle örgütlerinin üye sayılarının, kucacaklayacağı kitlelerinin ancak bir bölümünü ifade ettikleri bilindiğine göre, en geniş kitlelerin örgütlü hale getirilmesi baş görev olur. Olduğu kadaryla örgütlü kitle örgütlerinin büyük bir bölümü ise üye kitlelerini harekete geçirmekten uzak, veya tabanlarının istem ve sorunlarını bir yana itmek eğiliminde taşıyan, dar grupçu siyasi hesapların dikt ettiği örgütler durumundadır. Bu durum, güncel görev olan toplumun demokratikleştirilmesi mücadelesinin de olumsuz bir biçimde etkilemektedir. Olumsuzlukların aşılmasına Partilere düşen görevler büyüktür.

Dördüncüsü Parti'nin gençlik içindeki çalışmalarını hızlandırmak ve etkinleştirmektir. Bu konu da 1. Büyük Kongre Kararları arasında yer alan konulardan birisidir. Ve bu kararın yaşama geçirilmesinde nesnel ve öznel koşullar vardır. Somut adımların atılması zamanı gelmektedir. Bütün İİ Örgütleri raporlarında bu konu üzerinde de önemle duruldu.

Başgözetlik, faşizme ve emperyalizme karşı mücadelelenin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi ile faşizme karşı birliğin oluşturulması yolunda olumlu adımlar atılabilmek. Bu konu, üzerinde herkesin gayet bol konuştuğu, ama aynı bollukla yanlışları da yaşadığı bir konu. Her gün örnekleri görüyoruz bunun. Meseleye tutarlı bir yaklaşımı benimseyebilmek ve bunu sürdürülebilmek, birçokları için mümkün olmuyor. Sosyal demokrasinin faşizme karşı mücadeledeki tarihi yanlışları bilinliyord ve bunlar bugün de sürüyor. Dünyanın birçok yerinde bu böyle. Böyle olmayan örnekler ise strekkilik kazandırabilecek bir mesele oluyor. Bir de sosyalizm adına ortaklık dolayp da, en tutarlıları sözleri edip de pratikte bilimsel sosyalizme taban tabana zıt anlayışları taşıyanlar var. Bir uctan bir uca savrulanlar var. Bu ikincilerin anlayamadıkları ve beceremedikleri, işçi sınıfının, esas amacı sosyalizm için mücadele ile işçi ve emekçi kitlelerin daha kısa vadeli, güncel talepleri etrafında mücadelelerinin ustaca birleştirilmesi. İşçi sınıfının sosyalizm için mücadelesinin damgasını vurduğu devrimci sired bu diyalektik bütünlüğü içinde ele alamamak ve bunun gereklerini yerine getirememek. Partimizin kuruluşundan bu yana tutarlı ve gerçekçi biçimde geliştirdiği - ve bilimsel sosyalizmin gereklerine uygun politikaları her geçen gün daha geniş olarak kavranıyor. Ama bu, aynı zamanda yeni görevleri de beraberinde getiriyor. 6. İİ Temsilcileri Toplantısı'nda üzerinde durulan önemli bir konu da oldu.

Sonuç olarak denebilir ki, 6. İİ Temsilcileri Toplantısı yukarıda bazılarına işaret edilen bir çok önemli konunun yerel örgüt raporlarında incelendiği, öneriler getirildiği bir toplantı oldu. Bu toplantıda görüldü ki, Parti örgütü, başgözetlik, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin, hareketin önüne getirdiği görevlerin bilincindedir; sorumluluk ve aynı dercede onun getiren bu görevleri yerine getirmeye hazır. Genel Sekreterimizin konuşmasını bitiren kullandığı "Arka daşlar, leri!" sözleri toplantıya katılan temsilcilerin ve bütün Parti örgütünün mücadele azmının ifadesi oluyor.